

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jiří Kovář

Věrohodnost důkazních prostředků v civilním procesu

Diplomová práce

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Věřohodnost důkazních prostředků v civilním procesu vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 18. dubna 2018

Jiří Kovář

Rád bych tímto poděkoval vedoucímu diplomové práce, JUDr. Marku Jurášovi, Ph.D, za odborné vedení, vstřícný a laskavý přístup, podnětné připomínky a cenné rady, které mi pomohly při zpracování této diplomové práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1 Věrohodnost důkazních prostředků v civilním soudním řízení	9
1.1 Hodnocení důkazních prostředků	9
1.2 Pojem věrohodnost v civilním procesu	11
1.3 Kritéria hodnocení věrohodnosti	12
1.3.1 Kritéria RAVEN	13
1.3.2 Kritéria dovozená judikaturou	14
1.4 Věrohodnost vybraných důkazních prostředků	15
1.4.1 Svědecká výpověď	16
1.4.2 Výslech účastníka řízení	18
1.4.3 Znalecké dokazování	20
1.4.4 Dokazování listinami	23
2 Legislativní zakotvení věrohodnosti	25
2.1 Zjištění okolností majících vliv na věrohodnost svědka (§ 126 odst. 2)	26
2.2 Zpochybnění věrohodnosti jako výjimka z koncentrace řízení	26
2.2.1 Koncentrace řízení před soudem prvního stupně (§ 118b odst. 1)	27
2.2.2 Koncentrace řízení dle části páté OSŘ (§ 250d odst. 1)	29
2.3 Zpochybnění věrohodnosti jako výjimka z neúplné apelace (§ 205a písm. c))	30
3 Vývoj věrohodnosti v judikatuře	33
3.1 Názorový rozpor judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu při zpochybnění věrohodnosti	33
3.1.1 Názor Nejvyššího soudu na zpochybnění věrohodnosti	33
3.1.2 Názor Ústavního soudu na zpochybnění věrohodnosti	34
3.1.3 Vlastní závěr	35
3.2 Věrohodnost advokátovy svědecké výpovědi	36
4 Věrohodnost de lege ferenda	39

Závěr.....	42
Seznam použitých zdrojů.....	45
Abstrakt.....	49
Klíčová slova.....	50

Seznam použitých zkratek

OSŘ – Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

ZŘS – Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

InsZ – Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

VeřRej – Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

TZ – Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

OZ – Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

ZZn – Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících

CŘS – Civilní řád soudní

RAVEN – Akronym kritérií hodnocení věrohodnosti (Reputation, Ability to see, Vested interest, Expertise, Neutrality)

Úvod

Procesní dokazování představuje mimořádně důležitou část civilního soudního řízení, prostřednictvím níž je soudce vystaven velmi náročnému úkolu, a sice zjištění skutkového stavu projednávané věci. S procesním dokazováním je neodmyslitelně spjata hodnocení důkazních prostředků, mj. i hodnocení jejich věrohodnosti. A právě věrohodnost důkazních prostředků v civilním procesu je tématem této diplomové práce.

Toto téma jsem zvolil především proto, že přestože OSŘ s termínem věrohodnost pracuje ve vícero svých ustanoveních, není jeho obsah komplexně zpracován ani v odborné literatuře, ani v judikatuře. Odborná literatura se, až na výjimky¹, věnuje věrohodnosti důkazních prostředků pouze okrajově, judikatura pak podle mého názoru nedostatečně. Pokud už se věrohodnosti některý zdroj věnuje, většinou je to pouze ve vztahu ke svědecké výpovědi, věrohodnost ostatních důkazních prostředků bývá často opomíjena.

V této práci se zabývám především aktuální právní úpravou a pojmáním věrohodnosti v civilním sporném řízení na území České republiky. Krátká pasáž je však věnována také věrohodnosti ve věcném záměru ČRS², který představuje potenciální budoucí právní úpravu českého civilního soudního řízení.

Stěžejními zdroji pro tuto diplomovou práci jsou zejména judikatura Nejvyššího soudu a monografie na téma civilního procesu³, z nichž čerpám téměř ve všech kapitolách diplomové práce. Z odborných příspěvků je pak nutno vyzdvihnout zejména příspěvek Renáty Šínové⁴, procesualistky působící na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, protože jako jediný pojednává uceleně a obecně o věrohodnosti důkazních prostředků, nikoliv však vyčerpávajícím způsobem. Právě pro jeho ucelenost a obecnost se pro mě stal významným zdrojem inspirace pro analytické zkoumání dané problematiky.

Cílem této diplomové práce je na citované zdroje navázat, prohloubit poznatky v nich obsažené a poskytnout ucelený pohled na problematiku věrohodnosti důkazních prostředků, a současně odpovědět na výzkumnou otázku, kterou je zjištění, co je možno považovat za skutečnosti a důkazní prostředky zpochybňující věrohodnost provedených důkazních prostředků.

Diplomová práce je rozdělena na tento úvod, čtyři kapitoly, které se dále člení na jednotlivé podkapitoly, a závěr.

---

¹ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMUĚÁK, Ondrej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 11-14.

² Věcný záměr civilního řádu soudního [online]. crs.justice.cz [cit. 15. dubna 2018]. Dostupný na <<https://crs.justice.cz/>>.

³ SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, 432 s.

⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMUĚÁK, Ondrej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 11-14.

Obsahem první kapitoly je nejprve stručné vymezení toho, jaké místo v rámci procesního dokazování věrohodnost zaujímá a jaký je její význam. Dále se podrobněji zabývám okolnostmi, které mohou mít na věrohodnost důkazních prostředků vliv a jak se věrohodnost projevuje u některých vybraných důkazních prostředků, které jsou k prokazování tvrzených skutečností v civilním procesu nejčastěji využívány, opět s důrazem na kritéria hodnocení jejich věrohodnosti. Jedná se o základní kapitolu, která představuje teoretický podklad pro následující dílčí analýzu jednotlivých komponent věrohodnosti.

Druhá kapitola pojednává o legislativně technickém použití pojmu věrohodnosti v textu OSŘ jako základního pramene práva civilního procesu.⁵ V této pasáži se zabývám postupem soudu na počátku výslechu svědka ve vztahu k jeho věrohodnosti, a dále koncentrací řízení a neúplnou apelací, konkrétně výjimkou z nich, kterou představuje zpochybnění věrohodnosti provedených důkazních prostředků.

Předmětem třetí kapitoly je podrobnější rozbor vybraných rozhodnutí Nejvyššího a Ústavního soudu. Mimo ostatní odkazy na judikaturní závěry jsou v této části práce soustředěny závěry vybraných rozhodnutí, které jsou svým obsahem významné pro základní syntézu vedoucí k zodpovězení výzkumné otázky.

Poslední kapitolou této diplomové práce jsou úvahy *de lege ferenda*. V rámci těchto úvah nastiňuji, jak přistupuje k otázce věrohodnosti v nedávné době zveřejněný věcný záměr ČŘS, a nabízím vlastní postoj a názory na aktuální právní úpravu věrohodnosti, přičemž zde přihlížím právě k závěrům ČŘS.

V závěru této diplomové práce pak hodnotím poznatky obsažené v předchozích kapitolách, a na základě nich formuluji zodpovězení mnou stanovené výzkumné otázky.

Ke zpracování této diplomové práce jsem využil metody deskripce, analýzy, vertikální komparace a syntézy. Deskripce je užita zejména na samotném začátku této diplomové práce při popsání procesního dokazování a hodnocení důkazních prostředků. Analytická metoda je pak aplikována zejména při zkoumání kritérií hodnocení věrohodnosti a projevů věrohodnosti v aktuální právní úpravě v návaznosti na dotčené procesní instituty. Metodu vertikální komparace jsem pak využil při porovnání účinné právní úpravy s úpravou obsaženou ve věcném záměru ČŘS. Prostřednictvím syntézy pak byl vytvořen závěr této diplomové práce, v němž nabyté poznatky využívám k zodpovězení výzkumné otázky.

---

⁵ Srov. např. § 1 ZŘS, § 7 InsZ, § 120 VěřRej.

1 Věrohodnost důkazních prostředků v civilním soudním řízení

Účelem civilního soudního řízení je ochrana soukromoprávních poměrů.⁶ K naplnění tohoto účelu musí mít soud k dispozici veškeré skutkové i právní poznatky.⁷ Tyto poznatky soud získává především prostřednictvím procesního dokazování, které můžeme vymezit jako „*právem a procesními zvyklostmi upravený postup soudu a účastníků, jehož účelem je získání poznatků důležitých pro rozhodnutí ve věci samé, a to cestou jejich skutečného (byť procesními předpisy limitovaného) prověřování soudem.*“⁸

Jakožto stěžejní civilněprocesní právní předpis OSŘ upravuje procesní dokazování především ve své části třetí a její hlavě druhé, nicméně tento pojem nijak nedefinuje. Ustanovení týkající se dokazování je však možno nalézt na různých místech tohoto zákona, např. v § 213 odst. 3 OSŘ, který se zabývá možností dokazování v odvolacím řízení. Přesto se však dokazování uskutečňuje nejčastěji v řízení před prvostupňovým soudem, kdy právní úprava je úpravou obecnou pro ostatní části zákona, zejména pro odvolací řízení.

Winterová uvádí, že procesní dokazování lze rozčlenit do čtyř částí, a sice na navrhování důkazů, obstarávání důkazů, provádění důkazů a hodnocení důkazů. Doplnuje však, že důkazem je myšlen důkazní prostředek, neboť takováto zkratka je zaužívaná a současně není problém z kontextu tyto dva pojmy rozlišit.⁹ V této diplomové práci je pojem důkazní prostředek používán jako souhrnné označení pro zdroj informace a informaci samotnou.

1.1 Hodnocení důkazních prostředků

Pro tuto diplomovou práci je stěžejní fází dokazování právě fáze hodnocení důkazních prostředků, která je v českém civilním soudním řízení ovládána zásadou volného hodnocení důkazů.¹⁰ Legislativním promítnutím této zásady je ustanovení § 132 OSŘ, které stanovuje, že „*Důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přibliží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.*“¹¹ K hodnocení důkazních prostředků se vyjádřil Nejvyšší soud tak, že uvedl: „*Zákon nepředepisuje, a ani předepisovat nemůže, pravidla, z nichž by mělo vycházet jak hodnocení jednotlivých důkazů, tak hodnocení jejich vzájemné souvislosti. Podstatou zjištění skutkového stavu věci je úsudek soudce o tom, které z rozhodných a sporných*

⁶ ŠTEVČEK, Marek. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2.

⁷ MACUR, Josef. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. Brno: Universita J. E. Purkyně, 1984, s. 11.

⁸ SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 244.

⁹ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. Praha: Leges, 2015, s. 244.

¹⁰ Opakem zásady volného hodnocení důkazů je tzv. legální teorie důkazní, podle níž zákon přiřazuje konkrétním důkazním prostředkům jistou důkazní sílu nebo uvádí, že některé skutečnosti mohou být dokázány pouze určitým způsobem. In KŘIVÁČKOVÁ, Jana. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 35.

¹¹ § 132 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

skutečností jsou pravdivé, tj. které z nich bude soudce považovat za prokázané zprávami získanými provedením jednotlivých důkazů.⁴² Tato zásada platí i v případě, že v právním řádu existuje právní předpis týkající se hodnocení důkazních prostředků či pokud procesní předpis obsahuje takové ustanovení.¹³ Není tedy možno usuzovat na to, že civilní soudní řízení není ovládáno zásadou volného hodnocení důkazů pouze z existence právního předpisu či právní normy, která se detailněji zabývá dokazováním.

Obecně vzato je soud oprávněn hodnotit pouze důkazní prostředek, který provedl. Výjimku v tomto případě představuje situace, kdy důkazní prostředek provedl dožádaný soud.¹⁴ Současně je soud povinen hodnotit všechny jím provedené důkazní prostředky.¹⁵

Se zásadou volného hodnocení důkazů úzce souvisí mj. další odvětvový princip civilního procesu, a sice zásada přímosti. Díky ní může soud bezprostředně vnímat provádění důkazních prostředků a následně si na základě informací takto získaných vytvořit lepší obraz o konkrétní skutečnosti. Nemusí se tedy spoléhat např. na informace obsažené v protokolu od jiného orgánu.¹⁶

Hodnocení důkazních prostředků představuje „*myšlenková činnost soudu, kterou je provedeným důkazům přisuzována hodnota závažnosti (důležitosti) pro rozhodnutí, hodnota zákonnosti, hodnota pravdivosti, popřípadě věrohodnosti.*“⁴⁷

K důkazním prostředkům, „*kteřé byly získány nebo provedeny v rozporu s obecně závaznými právními předpisy, soud nepřiblížne.*“⁴⁸ Z toho vyplývá, že volné hodnocení zákonnosti důkazních prostředků nepřichází v úvahu.

Stejně tak soud nehodnotí volně závažnost (důležitost) důkazních prostředků.¹⁹ Tato spočívá ve zjištění, „*jaký význam mají jednotlivé důkazy pro jeho rozhodnutí a zda o ně může opřít svá skutková zjištění (zda jsou použitelné pro zjištění skutkového stavu a v jakém rozsahu, popřípadě v jakém směru).*“²⁰

Soud však bezesporu volně hodnotí pravdivost a věrohodnost důkazních prostředků.²¹ Pravdivým důkazním prostředkem je ten, „*u něž soud dospěje k závěru, že potvrzuje (dokazuje) jím*

¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2003, sp. zn. 28 Cdo 1709/2002.

¹³ ŠTAJGR, František a kol. *Občanské právo procesní*. Praha: Orbis, 1964, s. 77.

¹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 12. října 2004, sp. zn. IV. ÚS 57/04.

¹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 16. června 2003, sp. zn. IV. ÚS 283/2000.

¹⁶ LAVICKÝ, Petr. *Důkazní břemeno v civilním řízení soudním*. Praha: Leges, 2017, s. 21.

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 33 Cdo 4374/2007.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ LAVICKÝ, Petr. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 648.

²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 33 Cdo 4374/2007.

²¹ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. Praha: Leges, 2015, s. 245.

*prokazovanou skutečností.*²² Věrohodným je pak takový důkazní prostředek, který „je s ohledem na okolnosti způsobilým zdrojem informací.“²³

Přestože je posuzování pravdivosti a věrohodnosti důkazních prostředků navzájem úzce spojeno, je nezbytné tyto dva pojmy striktně rozlišovat. Hodnota pravdivosti v sobě zahrnuje hodnotu věrohodnosti.²⁴

1.2 Pojem věrohodnost v civilním procesu

Věrohodnost je termín běžně užívaný širokou veřejností, neboť se nejedná o termín čistě právní, jehož obsah by byl osobám bez odborného vzdělání zcela neznámý. Definice věrohodnosti v OSŘ absentuje. Nepovažuji to však za chybu, neboť právní předpisy zpravidla neobsahují ustanovení podávající výklad obecných pojmů v nich užitých.²⁵ V civilním procesu (a nejen v něm) však hraje tento pojem specifickou roli, proto považuji za nezbytné, aby byl tento pojem dostatečně jasně a srozumitelně vymezen v odborné literatuře či judikatuře, a to jak s ohledem na potřeby soudů, tak procesních stran.

Šínová ve shora uvedeném příspěvku definuje věrohodnost podle mého názoru příhodně, když ji vymezuje jako „*vlastnost, jež nám určuje, zda jsou relevantní subjekt, popř. zpráva, kterou nám poskytuje, hodny důvěry, tj. zda jim máme či nemáme věřit jako pravdivým.*“²⁶ Nutno však doplnit, že věrohodnost je, jak uvedeno níže, posuzována také např. u listin, a tedy závěry týkající se věrohodnosti osob je nutné vztáhnout (nikoliv však bezvýjimečně) i na posuzování jiných důkazních prostředků.

Věrohodností důkazních prostředků se zabývá také Black ve svém právnickém slovníku. Ten ji charakterizuje jako vlastnost, která činí důkazní prostředek důvěryhodným.²⁷

Věrohodnost je tedy vlastností důkazních prostředků. Představuje určitý charakteristický rys konkrétního důkazního prostředku. Z tohoto vyplývá, že to, zda je důkazní prostředek věrohodný či nikoliv, nezávisí na hodnocení soudu. Soud se pouze snaží jeho věrohodnost zcela odhalit, a na základě tohoto odhalení dospět k závěru, zda je možné takový prostředek za věrohodný považovat. Takové odhalení je předpokladem správného zjištění skutkového stavu věci, které je možné pouze na podkladě pravdivých, a tedy i věrohodných informací. Je však potřeba si

²² KŘIVÁČKOVÁ, Jana. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 34.

²³ Tamtéž.

²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 33 Cdo 4374/2007.

²⁵ Srov. čl. 40 Legislativních pravidel vlády. In *Legislativní pravidla vlády* [online]. vlada.cz [cit. 15. dubna 2018]. Dostupné na <<https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/dokumenty/legislativni-pravidla-vlady-91209/>>.

²⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMUIÁK, Ondřej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 11.

²⁷ „*The quality that makes something (as a witness or some evidence) worthy of belief.*“ In BLACK, Henry Campbell. In GARNER, Bryan A. (ed). *Black's law dictionary*. 8. vydání. St. Paul: Thomson-West, 2004, s. 396.

uvědomit, že věrohodnost je pouze složkou pravdivosti důkazního prostředku. To znamená, že i důkazní prostředek, u nějž soud dospěje k závěru, že je jeho věrohodnost oslabena, může v konkrétním případě podávat informaci o konkrétní skutečnosti pravdivě. Soud by se tedy neměl omezit na pouhé zjištění věrohodnosti důkazního prostředku, a z něj pak činit závěry o jeho pravdivosti. Věrohodnost důkazního prostředku ne vždy determinuje jeho pravdivost.

Obsah a funkci věrohodnosti vymezuje především judikatura, která se jí na podkladě konkrétních skutkových případů a důkazních prostředků podrobněji zabývá a formuluje určité závěry. O tom, jak se s věrohodností vypořádávají české vrcholné soudy ve svých rozhodnutích, je podrobněji pojednáno v následujících kapitolách této diplomové práce.

1.3 Kritéria hodnocení věrohodnosti

Při hodnocení věrohodnosti důkazních prostředků je nutno posuzovat její jednotlivá kritéria. V zákoně, konkrétně v ustanovení § 126 odst. 2 OSŘ, jsou pak správně označovány jako „*okolnosti, které mohou mít vliv na [...] věrohodnost.*“²⁸ Tato kritéria jsou dovozována jednak pomocí pravidel kritického myšlení (tzv. kritéria RAVEN), jednak judikaturou.²⁹

Souhlasím s Pinkavovou, že existence některé okolnosti mající vliv na věrohodnost svědecké³⁰ výpovědi nevyvolává automaticky její nevěrohodnost. To však neplatí bezvýjimečně, jak je uvedeno níže. Je však nezbytné, aby soud v takovém případě obezřetněji hodnotil ostatní kritéria věrohodnosti svědkovy výpovědi.³¹ Pinkavová se v citovaném článku sice zabývá pouze svědeckou výpovědí, jsem však přesvědčen, že je toto tvrzení možné vztáhnout i na ostatní důkazní prostředky.

Pokud by některá ze stran sporu navrhovala provedení pouze takových důkazních prostředků, při jejichž následném hodnocení by soud dospěl k závěru, že jsou všechny nevěrohodné, mohla by takováto situace vést, podle mého názoru, až k vydání rozhodnutí v neprospěch takové strany z důvodu neunesení důkazního břemene.

---

²⁸ § 126 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMUEÁK, Ondřej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 12-13.

³⁰ „*Svědék je fyzická osoba odlišná od soudu a účastníků, která má vypovídat před soudem o tom, co svými smysly vnímala.*“ In STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 385.

³¹ PINKAVOVÁ, Zdena. Hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi v civilním řízení. *Bulletin advokacie*, 2015, roč. 22, č. 11, s. 43.

1.3.1 Kritéria RAVEN

První množinu kritérií hodnocení věrohodnosti důkazních prostředků představují tzv. kritéria RAVEN. Jedná se o kritéria plynoucí z pravidel kritického myšlení, přičemž jejich označení je akronymem složeným z počátečních písmen pěti anglických slov.³²

Kritérium „R“ (*reputation, repute*) odpovídá na otázku, zda můžeme zdroj informace považovat za spolehlivý s ohledem na naši dřívější zkušenost s ním a vzhledem k jeho společenskému statusu. Soud bude jinak přistupovat např. k osobě, která je patologickým lhářem, a jinak např. ke společensky vysoce postavené osobě (např. rektorovi významné univerzity).³³

Kritérium „A“ (*ability to see, schopnost vidět*) představuje způsobilost osoby vnímat svými smysly skutečnosti, které jsou předmětem procesního dokazování.³⁴ Přestože nám z překladu anglického slovního spojení *ability to see* může vyplývat, že osoba musí být schopna vnímat konkrétní skutečnosti zrakem, není tomu tak. Tuto schopnost je nutno vykládat extenzivně, neboť člověk může vnímat skutečnosti všemi smysly, nikoliv pouze zrakem (přestože se v případě zraku jedná o nejobvyklejší a nejspolehlivější způsob vnímání). Výstižnějším označením je proto *schopnost vnímat*. Pokud by však nebyla osoba schopna dokazovanou skutečnost vůbec vnímat a o ní u soudu vypovídat, bude to mít za následek nikoliv pouze nevěrohodnost její svědecké výpovědi, nýbrž svědeckou nezpůsobilost této osoby, neboť schopnost vnímat skutečnosti svými smysly a následně je reprodukovat soudu je podmínkou toho, aby mohl být člověk vůbec svědkem.³⁵

Kritérium V (*vested interest, vložený zájem*) znamená, že pokud může plynout pro nositele informace ze soudního rozhodnutí nějaký benefit, může soud jeho výpověď vyhodnotit jako méně věrohodnou než výpověď jiného původce informace, který z takového rozhodnutí nemůže mít žádný prospěch.³⁶ Příkladem může být svědek, který je současně ručitelem účastníka řízení v majetkovém sporu.

Kritérium E (*expertise, odborné posouzení*) pak stanovuje, že v některých případech je potřeba, aby měla osoba v určité oblasti odborné znalosti, neboť bez nich není schopna vnímat a interpretovat soudu dostatečně kvalitně relevantní skutečnosti. Pokud bude soud potřebovat pro rozhodnutí ve věci samé např. znát stav technického zařízení v určitou dobu, měl by považovat za

---

³² ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMUEÁK, Ondrej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 12.

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ LAVICKÝ, Petr. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 614.

³⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 288.

věrohodnější svědeckou výpověď osoby, jež má odpovídající vysokoškolské vzdělání v daném oboru, než osoby, která takové vzdělání nemá a o techniku se nezajímá.³⁷

Konečně kritérium N (*neutrality*, neutralita) reprezentuje vztah zdroje informace k některému z účastníků řízení, a to jak vztah pozitivní, tak negativní. Rozdíl oproti třetímu kritériu pak spočívá v tom, že v případě posuzování neutrality nehraje roli, zda pro osobu plyne přímý benefit z určitého způsobu rozhodnutí. Příkladem může být vztah matka-syn mezi svědkem a účastníkem řízení, kdy pro matku jakožto svědka sice z rozhodnutí nemusí plynout žádný osobní profit, a přesto může mít eminentní zájem na pozitivním rozhodnutí pro svého syna jakožto účastníka soudního řízení.³⁸

Použití těchto kritérií je však limitováno, a to co do posouzení věrohodnosti jednotlivých důkazních prostředků. Není možno např. posuzovat schopnost smyslového vnímání v situaci, kdy soudu nepodává zprávu fyzická osoba. Stejně tak se schopnost vnímat smysly určitou událost nastalou v minulosti nehodnotí u znaleckého dokazování. V případě výsledku účastníka řízení není možno z povahy věci posuzovat jeho neutralitu. Kritéria RAVEN je tedy možno aplikovat bez dalšího pouze pro posouzení věrohodnosti svědecké výpovědi. O věrohodnosti některých dalších důkazních prostředků je pak podrobněji pojednáno níže.

1.3.2 Kritéria dovozená judikaturou

Jsem toho názoru, že výše uvedená kritéria RAVEN nejsou dostatečně vyčerpávajícím výčtem hledisek, která by měl soud při hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi brát v úvahu. Považuji proto za správné, že se vymezením těchto okolností zabýval i Nejvyšší soud. Ten v mnoha svých rozhodnutích uvedl, k čemu by měl soud přihlídnout při hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi, přičemž se většinou jedná o velmi podobné, někdy dokonce totožné formulace. Za nejzdařilejší a nejkomplexnější, přesto však ne zcela vyčerpávající, považuji toto vymezení: „*Při důkazu výpovědi svědka musí soud vyhodnotit věrohodnost výpovědi s přihlídnutím k tomu, jaký má svědek vztah k účastníkům řízení a k projednávané věci a jaká je jeho rozumová a duševní úroveň, k okolnostem, jež doprovázely jeho vnímání skutečností, o nichž vypovídá, vzhledem ke způsobu reprodukce těchto skutečností a k chování při výslechu (přesvědčivost, jistota, plynulost výpovědi, ochota odpovídat na otázky apod.) a k poznatkům získaným na základě hodnocení jiných důkazů (do jaké míry je důkaz výpovědi svědka souladný s jinými důkazy, zda jim odporuje, popřípadě zda se vzájemně doplňují)*“³⁹.

³⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMUIÁK, Ondrej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 12.

³⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 288.

³⁹ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2017, sp. zn. 21 Cdo 1472/2017.

Nelze si nevsimnout toho, že se nejedná o kritéria zcela shodná s kritérii RAVEN, přestože některá z nich odpovídají některému z kritérií plynoucích z pravidel kritického myšlení, například kritérium neutrality svědka. Nejvyšší soud také správně zavedl další kritéria, jež nejsou vůbec obsažena v kritériích RAVEN, např. způsob reprodukce skutečností a chování při výslechu. Některá z kritérií RAVEN (např. reputaci svědka) však judikatura naopak vůbec nezohledňuje.

Na věrohodnost svědecké výpovědi má dále podle judikatury vliv také hrozba trestního postihu v případě křivé výpovědi podle § 346 odst. 2 TZ.⁴⁰ Tohoto trestného činu se svědek dopustí tím, že při své výpovědi „*uvěde nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí [...], nebo takovou okolnost zamlčí*“⁴¹. Nutno dodat, že s ohledem na ustanovení § 13 odst. 2 TZ se musí jednat o úmyslné, nikoliv pouze nedbalostí uvedení nepravdy či zamlčení okolnosti. Tato hrozba sankce má sice působit preventivně na každého svědka, jsem však přesvědčen, že existují situace, kdy je třeba zhodnotit, zda tato hrozba svou preventivní funkci skutečně u konkrétního svědka plní. Příkladem může být osoba, která v minulosti opakovaně páchala trestnou činnost, neboť právě z opakování trestné činnosti lze usuzovat na to, že hrozba trestní sankce na tuto osobu preventivně nepůsobí, byť toto nemusí být pravidlem a k páchání trestné činnosti mohou vést rozličné důvody. Jsem toho názoru, že tato okolnost je poměrně úzce spjata s kritériem reputace svědka, neboť trestní minulost osoby může svědčit o její pověsti.

Soud by měl při hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi přihlížet i k odchylkám mezi ní a tvrzeními účastníků řízení.⁴² V případě opětovného výslechu svědka či účastníka řízení by měl soud brát zřetel také na to, zda se při následném výslechu svědek (účastník řízení) odchyloval od jeho dřívější výpovědi. V takovém případě by jej měl soud vyzvat k vysvětlení těchto rozdílů.⁴³

Řešením nedostatku spočívajícího v tom, že soud ve své judikatuře vůbec neoperuje s některými z kritérií RAVEN, by mohlo být to, že by Nejvyšší, případně Ústavní soud vymezil okolnosti, které mohou mít vliv na hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi tak, že by převzal dosavadní kritéria dovozená judikaturou a k nim by přidal ta kritéria plynoucí z pravidel kritického myšlení, která Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích dosud opomíjel.

1.4 Věrohodnost vybraných důkazních prostředků

Demonstrativní výčet důkazních prostředků nám podává ustanovení § 125 OSŘ, které uvádí, že důkazním prostředkem mohou být „*všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech*

⁴⁰ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. března 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006.

⁴¹ § 346 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 1004/2003.

⁴³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. listopadu 1978, sp. zn. 3 Cz 32/78.

*svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků.*⁴⁴

Věrohodnost důkazních prostředků bývá nejčastěji skloňována v souvislosti se svědeckou výpovědí. Zastávám však názor, že je možno hodnotit věrohodnost kteréhokoliv důkazního prostředku. Nedostatek spatřuji v tom, že se Nejvyšší soud ani Ústavní soud podrobněji nezabývají kritérii hodnocení věrohodnosti důkazních prostředků odlišných od svědecké výpovědi. Takovýto stav považuji za nežádoucí, neboť může vést k nepředvídatelnosti soudního rozhodování.

1.4.1 Svědecká výpověď

Svědecká výpověď je jediným důkazním prostředkem, v souvislosti s nímž OSŘ explicitně hovoří o jeho věrohodnosti, konkrétně v ustanovení § 126 odst. 2. Soud nemůže odmítnout provést výslech svědka z důvodu, že je dána některá z okolností, které mohou mít vliv na jeho věrohodnost, např. pro jeho vztah k věci nebo k účastníku řízení, neboť důkazní prostředky může hodnotit až po jejich provedení.⁴⁵ Výjimku v tomto směru představuje svědkova schopnost vnímat, jak již bylo uvedeno výše, neboť ta vyvolává svědeckou nezpůsobilost.

Na tomto místě bych se chtěl dále vyjádřit k některým závěrům Pinkavové, pokud jde o závěry týkající se kritérií ovlivňujících věrohodnost svědka dovozených v judikatuře Nejvyššího soudu, a dále pak k závěrům ohledně odvozené svědecké výpovědi. S některými jejími názory souhlasím, s některými se však ztotožnit nemohu.

Prvně nemohu souhlasit s tvrzením, že „*Pro zhodnocení věrohodnosti lze za nejpriznáčnější považovat kritérium chování svědka při výslechu. [...] „psychologické“ faktory svědecké výpovědi nejspolehlivěji lživá tvrzení odhalí.*“⁴⁶ Chování svědka při jeho výpovědi je nepochybně významným kritériem, díky němuž soud může odhalit, že svědek úmyslně lže. Rozhodně bych jej však neoznačoval za kritérium nejpriznáčnější. Soud může dospět k závěru, že svědek lže, mnoha rozličnými způsoby, např. kladením doplňujících otázek, v jejichž důsledku se svědek ocitne ve „slepé uličce“, a které ho následně usvědčí ze lži. Jsem toho názoru, že některé tyto projevy doprovázející svědkovu výpověď, které Pinkavová výslovně uvádí, jako např. plynulost řeči či nadměrná potivost, nemusí v konkrétním případě vůbec souviset s pravdivostí svědkem uváděných informací, nýbrž mohou být pouze projevem nervozity a respektu vyplývajícím z autority soudu. Souhlasím s Lavickým, že

⁴⁴ § 125 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. června 2010, sp. zn. 22 Cdo 2516/2008.

⁴⁶ PINKAVOVÁ, Zdena. Hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi v civilním řízení. *Bulletin advokacie*, 2015, roč. 22, č. 11, s. 42-43.

i sebejistý projev svědka při jeho výpovědi může evokovat jeho nevěrohodnost, např. z důvodu, že byl naveden, jak má přesně před soudem vypovídat.⁴⁷

Rovněž mám výhrady proti dalšímu názoru Pinkavové, že „*jako nejslabší hledisko ovlivňující věrohodnost svědecké výpovědi můžeme hodnotit rozumovou a duševní úroveň vypovídající osoby, neboť toto kritérium má, dle mého názoru, význam pouze v případech, kdy má o tom, co vnímala svými smysly, vypovídat osoba, jež není plně svéprávná, tedy nezletilec či osoba trpící duševním onemocněním.*“⁴⁸ Z dikce ustanovení § 55 odst. 2 OZ vyplývá, že omezení svéprávnosti fyzické osoby je subsidiární vůči mírnějším a méně omezujícím opatřením, přičemž je možno k němu přistoupit pouze v případě, že by osobě jinak hrozila závažná újma.⁴⁹ Tedy přestože může být u konkrétní osoby snížena její rozumová a duševní úroveň, nemusí být nutně tato osoba omezena ve svéprávnosti.⁵⁰ Pokud by tomu bylo skutečně tak, že by soud bral v úvahu kritérium rozumové a duševní úrovně pouze u osob omezených ve svéprávnosti, mohlo by docházet k absurdním situacím, kdy by soud rozumovou a duševní úroveň osoby vůbec neposuzoval, přestože by její skutečná úroveň byla natolik nízká, že by mohla např. odůvodňovat zahájení řízení o svéprávnosti. Zastávám tedy názor, že by měl soud posuzovat rozumovou a duševní úroveň každého svědka, bez ohledu na to, zda je jeho svéprávnost omezena či nikoliv.

V této souvislosti pak ještě zásadně nesouhlasím s tím, „*že jde-li o člověka vzdělaného, je třeba být při hodnocení jeho výpovědi obezřetnější, neboť právě on může do svého líčení skutečností či následných odpovědí na doplňující otázky promítnout nějaký svůj „kalkul“.*“⁶¹ S takovouto generalizací se nemohu ztotožnit. Jsem toho názoru, že svědek může obsah své výpovědi přizpůsobit svým zájmům bez ohledu na to, jakého vzdělání dosáhl.

Pinkavová se v předmětném článku dále zabývá odvozenou svědeckou výpovědí (kterou označuje angloamerický právní systém jako *bearsay*). Takovou výpověď může podat ten, kdo sice svými smysly nevnímal určitou událost (např. dopravní nehodu), ale od jiné osoby slyšel o jejím průběhu. Na rozdíl od angloamerického práva je v kontinentálním právním systému takováto výpověď obecně přípustná, neboť v něm je i takovýto svědek považován za osobu, která vnímala svými smysly, avšak ne událost samotnou, ale ono sdělení od toho, kdo takovou situaci vnímal svými smysly přímo.⁵²

---

⁴⁷ LAVICKÝ, Petr. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 650.

⁴⁸ PINKAVOVÁ, Zdena. Hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi v civilním řízení. *Bulletin advokacie*, 2015, roč. 22, č. 11, s. 43.

⁴⁹ § 55 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ Jako dostačující se může jevit jiné opatření, např. institut nápomoci při rozhodování či zastoupení členem domácnosti. In ČUHELOVÁ, Kateřina. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 277.

⁵¹ PINKAVOVÁ, Zdena. Hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi v civilním řízení. *Bulletin advokacie*, 2015, roč. 22, č. 11, s. 43.

⁵² ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení.* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 286.

Pokud osoba např. zkreslila (bez ohledu na zavinění) průběh předmětné události svou interpretací vůči svědkovi podávajícímu odvozenou svědeckou výpověď, nebude tento svědek pravděpodobně schopen takový nedostatek napravit, a jeho výpověď bude zřejmě od pravdy vzdálená, a tedy ne zcela věrohodná. Soud není oprávněn (ani schopen) hodnotit věrohodnost sdělení osoby, která předmětnou událost vnímala svými smysly, neboť v jejím případě k výpovědi vůbec nedojde. Stejně tak může nastat situace, kdy osoba vnímající konkrétní událost byla schopna její průběh přesně reprodukovat svědku podávajícímu odvozenou svědeckou výpověď, avšak tento svědek jemu sdělené informace nesprávně pochopil. V případě hodnocení věrohodnosti odvozené svědecké výpovědi by tedy měl být soud opatrnější, než při hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi původní.⁵³

V souladu s ustanovením § 125 OSŘ soud může použít jako důkazní prostředek cokoliv, čím lze zjistit stav věci, tedy i odvozenou svědeckou výpověď. Soud však zřejmě oproti ní upřednostní svědeckou výpověď přímou, pokud ji může provést.⁵⁴ Bylo by nesmyslné, kdyby soud vyslechl pouze svědka odvozeného, pokud by výslechu svědka původního nebránila žádná vážná překážka.

Jsem toho názoru, že odvozenost je pouze jedním z faktorů, které mohou ovlivnit celkové přesvědčení soudu o věrohodnosti svědecké výpovědi; představuje tedy podle mého názoru jakousi složku schopnosti vnímat svými smysly. Je tedy nezbytné, aby soud hodnotil věrohodnost každé svědecké výpovědi, ať už původní či odvozené, případ od případu, neboť pouhá odvozenost svědecké výpovědi nezakládá *a priori* její nevěrohodnost.

1.4.2 Výslech účastníka řízení

Ustanovení § 131 odst. 1 OSŘ stanovuje, že výslech účastníka řízení může být nařízen, „*jestliže dokažovanou skutečnost nelze prokázat jinak a jestliže s tím souhlasí účastník, který má být vyslechnut.*“⁵⁵ Jde tedy v civilním (sporném⁵⁶) soudním řízení pouze o důkazní prostředek podpůrný. V případě, že účastník řízení s jeho výslechem nesouhlasí, soud jej neprovede. Výslech účastníka řízení, který soud neprovede, nemůže hodnotit; to platí i v případě druhostupňového soudu, pokud výslech účastníka řízení provedl soud prvního stupně.⁵⁷ Jak však vyplývá z ustanovení § 132 OSŘ, soud při

⁵³ PINKAVOVÁ, Zdena. Hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi v civilním řízení. *Bulletin advokacie*, 2015, roč. 22, č. 11, s. 43.

⁵⁴ Tamtéž, s. 46.

⁵⁵ § 131 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁶ V nesporném civilním řízení je výslech účastníka řízení naopak důkazním prostředkem klíčovým. Soud je oprávněn jej nařít vždy, jestliže je to nezbytné ke zjištění skutkového stavu, přičemž k jeho provedení není nutný účastníkův souhlas (§ 22 ZRS). In ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 289.

⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. srpna 1996, sp. zn. II Odon 14/96.

zjišťování, zda jsou skutková tvrzení účastníka řízení pravdivá či nikoliv, nevychází pouze z provedených důkazních prostředků, ale ze všeho, co vyšlo v řízení najevo. Soud tedy může přihlížet i např. k tomu, že účastník řízení nedal souhlas k tomu, aby mohl být i on soudem vyslýchán.⁵⁸

Za výslech účastníka řízení je podle ustanovení § 126 odst. 4 a § 126a odst. 1 a 2 OSŘ považován také výslech fyzické osoby, která je nebo byla statutárním orgánem (nebo členem tohoto orgánu) právnické osoby, která je účastníkem řízení. Níže uvedené závěry týkající se věrohodnosti výslechu účastníka řízení se tedy vztahují také k těmto osobám.⁵⁹

Výslech účastníka řízení je nezbytné striktně odlišovat od jeho skutkového přednesu. Zatímco výslech účastníka řízení je důkazním prostředkem, skutkový přednes nikoliv. Skutkový přednes tedy neslouží k prokázání sporné skutečnosti, zatímco *„je účelem výslechu stran jako průvodního prostředku zjednatí soudu přesvědčení o pravdě či nepravdě jisté, rozhodné, ale jinými průvodními prostředky dosud neprokázané neb neprokázatelné skutečnosti.“*⁶⁰

Vyvstává však otázka, zda může soud hodnotit pouze výslech účastníka řízení, nebo i jeho skutkový přednes. Souhlasím s Macurem, že soud může hodnotit i přednes účastníků řízení, neboť i ten může být významný pro dokazování, neboť při něm zanechává účastník řízení osobní dojem na soud, a to právě především z hlediska jeho věrohodnosti. Přesvědčení soudu o tom, že je účastník řízení věrohodný, může narůst např. proto, že tento vylíčí určité skutečnosti, které se v průběhu řízení stanou nespornými. Je však nezbytné mít stále na paměti, že hodnocení přednesu účastníka řízení má pouze podpůrnou funkci vůči hodnocení jeho výslechu, a tedy soud nemůže např. odmítnout provést dokazování z toho důvodu, že si již hodnocením účastníkovy přednesu vytvořil názor o jeho věrohodnosti.⁶¹

Při posuzování okolností ovlivňujících věrohodnost výslechu účastníka řízení je zřejmé, že soud nemůže aplikovat veškerá kritéria RAVEN a kritéria dovozená v judikatuře Nejvyššího soudu ve svém souhrnu. Většinu těchto kritérií je však možné bez dalšího zkoumat i v případě výslechu účastníka řízení. Určitá specifika v tomto případě vykazují tři kritéria.

Prvním z těchto kritérií, které je ve vztahu k výslechu účastníka řízení specifické, je jeho neutralita. Ta nemůže být z povahy věci u výslechu účastníka vůbec posuzována, protože by bylo nesmyslné, kdyby soud posuzoval vztah účastníka řízení k němu samému.

Druhé takové kritérium představuje hrozba trestní sankce za trestný čin křivé výpovědi. Z dikce ustanovení § 346 odst. 2 TZ vyplývá, že tohoto trestného činu se může dopustit pouze

⁵⁸ LAVICKÝ, Petr. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 648.

⁵⁹ Oproti tomu prokurista je podle judikatury vyslýchán jako svědek. In Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2016, sp. zn. 21 Cdo 1862/2015.

⁶⁰ HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 365.

⁶¹ MACUR, Josef. Hodnocení přednesů stran zastoupených advokátem v civilním soudním řízení. *Bulletin advokacie*, 1996, roč. 3, č. 4, s. 12.

svědek nebo znalec, nikoliv účastník řízení. Vzhledem k tomu, že se tato hrozba účastníka řízení netýká, nemůže mít ani vliv na jeho věrohodnost.⁶²

Konečně třetím kritériem je vložený zájem. Podle mého názoru by jej soud neměl posuzovat stejně jako u svědecké výpovědi. Rozdíl spočívá v tom, že v případě výpovědi svědka nemusí být tento zájem dán, kdežto u výsledku účastníka řízení je takový zájem přítomen *a priori*. Jsem přesvědčen, že soud by sice měl na tento vložený zájem účastníka řízení brát zřetel, avšak neměl by být příčinou vyhodnocení jeho výsledku jako nevěrohodného, pokud by se jednalo o jedinou okolnost mající vliv na věrohodnost tohoto výsledku. V opačném případě by provádění výsledku účastníka řízení ztrácelo smysl, protože by byl vždy tento důkazní prostředek vyhodnocen jako nevěrohodný. Takový stav by byl jistě nežádoucí. Připouštět v zákoně použití důkazního prostředku, který je vždy automaticky vyhodnocen jako nevěrohodný, by zcela jistě odporovalo předpokladu racionálního zákonodárce.

Vzhledem k absenci vymezení kritérií vztahujících se k hodnocení věrohodnosti výsledku účastníka řízení zastávám názor, že by soud mohl použít kritéria hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi, nicméně s výjimkou neutrality a hrozby trestního postihu, a s ohledem na výše uvedené specifikum v případě vloženého zájmu. Považuji však za nezbytné, aby se judikatura vyjádřila podrobněji také k vymezení okolností ovlivňujících věrohodnost výsledku účastníka řízení, nikoliv pouze svědecké výpovědi.

1.4.3 Znalecké dokazování

Ustanovení § 127 odst. 1 OSŘ vymezuje, že soud ustanoví znalce v případě, že pro posouzení skutečností jsou nezbytné odborné znalosti⁶³, a současně kvůli míře nutné odbornosti nepostačuje odborné vyjádření, případně pokud soud není o správnosti tohoto vyjádření přesvědčen.⁶⁴ Soud je povinen ustanovit znalce i v případě, že sám disponuje těmito odbornými znalostmi. Účastníkům řízení totiž musí být umožněno vyjádřit se k osobě znalce, průběhu a výsledkům dokazování, v případě jejich nesouhlasu je zpochybnit a následně vyvrátit.⁶⁵ Šínová uzavírá, že znalecké dokazování musí být samozřejmě provedeno v těch situacích, kdy to vyžaduje

---

⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2016, sp. zn 21 Cdo 1862/2015.

⁶³ Za odborné znalosti je nutno považovat „*takové vědomosti, jež přesahují širší rámec obecné zkušenosti (zprostředkovatelné soudu například i studiem) a k nimž je potřebná určitá odborná znalost a zkušenost.*“ In HROMADA, Miroslav. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 546.

⁶⁴ § 127 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ HROMADA, Miroslav. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 546.

zákon, např. v řízení o svéprávnosti podle § 38 ZŘS.⁶⁶ Pro úplnost je nutno dodat, že podle § 127a OSŘ je oprávněn znalecký posudek předložit také účastník řízení.⁶⁷

Soud znalce vyslechne, případně mu může stanovit povinnost vypracovat znalecký posudek písemně. V odůvodněných případech může soudu postačovat takovéto písemné vyhotovení znaleckého posudku.⁶⁸ Soud však nemusí být vždy zcela spokojen s finální podobou jemu předloženého znaleckého posudku. Podle ustanovení § 127 odst. 2 OSŘ soud požádá znalce o vysvětlení, pokud soud pochybuje o správnosti jeho posudku, nebo pokud je tento posudek nejasný či neúplný.⁶⁹ Znalec by měl být vyslechnut i v případě, že účastník řízení vůči jeho závěrům vznáší podstatné výhrady.⁷⁰

„Důkaz znaleckým posudkem včetně případného slyšení znalce je soud oprávněn hodnotit podle § 132 o. s. ř., čili především podle zásady volného hodnocení důkazů. Hodnocení soudu však nemohou podléhat odborné znalecké závěry ve smyslu jejich správnosti, soud může hodnotit přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, logické odůvodnění znaleckého nálezu a jeho soulad s ostatními provedenými důkazy.“⁷¹ Znalecký posudek tedy nemá *a priori* vyšší důkazní sílu než ostatní důkazní prostředky, neboť také podléhá volnému hodnocení, včetně jeho věrohodnosti. Soud tedy může po provedení všech důkazních prostředků dospět i k jiným závěrům, než které znalec uvádí ve svém posudku.⁷²

Souhlasím s názorem Šínové, že není opět možno bezvýjimečně použít veškerá kritéria, která jsou posuzována u svědecké výpovědi a výslechu účastníka řízení. Explicitně zmiňuje kritérium expertízy, neboť právě odborné znalosti jsou důvodem, proč je tento důkazní prostředek prováděn. Nedávalo by tedy dobrý smysl, kdyby soud vyhodnotil znalecký posudek jako nevěrohodný z důvodu, že znalec nemá podle jeho názoru dostatečně odborné znalosti k posouzení dokazované skutečnosti.⁷³ Jsem toho názoru, že soud by mohl vyhodnotit znalecký posudek jako nevěrohodný z důvodu absence odborných znalostí pouze v případě, že znalecký posudek zpracovával znalec z jiného oboru, než by bylo v konkrétním případě potřeba.

Nejvyšší soud se vyjádřil také ke kritériu neutrality a vloženého zájmu znalce, když uvedl, že znalec může být z podání znaleckého posudku vyloučen *„tehdy, když je evidentní, že jeho vztah k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovení povinnosti nebude moci nebo nebude schopen nezávisle a nestranně provést odborné posouzení.“⁷⁴* Souhlasím s názorem, že

⁶⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 292.

⁶⁷ § 127a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁸ § 127 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ § 127 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. července 2010, sp. zn. 21 Cdo 2458/2009.

⁷¹ Nález Ústavního soudu ze dne 6. května 2003, sp. zn. I. ÚS 483/01.

⁷² ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 293.

⁷³ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMUŽÁK, Ondřej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 11.

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. září 2009, sp. zn. 28 Cdo 146/2009.

v případě, že tyto okolnosti vyplynou až po podání znaleckého posudku, měl by takovýto posudek soud vyhodnotit jako nevěrohodný.⁷⁵ Jsem přesvědčen, že i některá další kritéria jsou ve vztahu ke znaleckému posudku specifická.

Jedním z kritérií, která jsou ve vztahu ke znaleckému dokazování zvláštní, je znalcová reputace. Jsem toho názoru, že není úlohou soudu hodnotit znalcovu reputaci, jestliže jako znalce soud ustanovil osobu zapsanou v seznamu znalců a tlumočnicků, neboť pro takový zápis musí osoba splňovat podmínky uvedené v § 4 odst. 1 ZZn, přičemž písm. f) tohoto ustanovení určuje, že znalcem může být jmenován ten, kdo: „*má takové osobní vlastnosti, které dávají předpoklad pro to, že znaleckou (tlumočnickou) činnost může řádně vykonávat*“⁷⁶ Souhlasím s názorem, že takovouto osobní vlastností je i dobrá společenská a pracovní pověst osoby⁷⁷, čili její reputace.

Soud však může podle § 24 odst. 1 ZZn ustanovit znalcem i osobu v seznamu znalců a tlumočnicků nezapsanou, tedy takovou, která nemusí splňovat veškeré podmínky vymezené v ustanovení § 4 téhož zákona.⁷⁸ Jsem přesvědčen, že v případě takové osoby by již soud její reputaci hodnotit měl, neboť pro takovou osobu není nezbytné splnění výše uvedené podmínky osobních vlastností.

Dalším specifickým kritériem hodnocení věrohodnosti v případě znaleckého dokazování je znalcová rozumová a duševní úroveň. Jsem přesvědčen, že by soud měl presumovat dostatečnou rozumovou a duševní úroveň znalce, neboť ta je implikována jeho odbornými znalostmi, které jsou podle ustanovení § 127 odst. 1 OSŘ důvodem pro ustanovení znalce, a současně podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. d), příp. § 24 odst. 1 ZZn, jedním z předpokladů vykonávání znalecké činnosti. Jsem však toho názoru, že pokud soud nabude pochybnosti o rozumové a duševní úrovni znalce, měl by se jí již zabývat a hodnotit ji.

Pokud však rozumová a duševní úroveň znalce poklesne až po tom, co byl jmenován, měl by být soudem z řízení vyloučen, případně jím podaný znalecký posudek by měl být vyhodnocen jako nevěrohodný. Pokud se však jeho rozumová a duševní úroveň sníží až po podání znaleckého posudku, nemělo by to mít na věrohodnost znaleckého posudku vliv.

Znalec nepodává, na rozdíl od svědka, posudek o skutečnostech, které vnímal svými smysly, nýbrž aplikuje své odborné znalosti a činí odborné závěry o určitých skutečnostech. Schopnost vnímat svými smysly skutečnost nastalou v minulosti tedy nehraje u znalce roli, a proto ani nebude předmětem hodnocení soudu.

---

⁷⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMUĚÁK, Ondrej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 11-12.

⁷⁶ § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ DÖRFL, Luboš (ed). *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 23.

⁷⁸ § 24 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

Soud bude nepochybně hodnotit také znalecův způsob reprodukce informací při výslechu a jeho chování při něm, tedy např. oční kontakt nebo to, jestli znalec odpovídá na otázky souvisle, věcně a sebevědomě. Tyto projevy však také nemusí vůbec souviset s věrohodností, nýbrž mohou být, stejně jako v případě svědka a účastníka řízení, důsledkem např. nervozity znalce.

Na věrohodnost znaleckého dokazování bude mít bezpochyby vliv také hrozba sankce za spáchání trestného činu křivé výpovědi a podání nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1 a 2 TZ. Na rozdíl od křivé svědecké výpovědi, na znalce v tomto případě dopadají oba dva odstavce tohoto ustanovení, kdežto na svědka pouze odstavec druhý. Skutkovou podstatu uvedenou v prvním odstavci znalec naplní tím, že „*podá nepravdivý, hrubě zkreslený nebo neúplný znalecký posudek*“⁷⁹. O odstavci druhém téhož ustanovení TZ bylo již pojednáno výše.

Ani v případě znaleckého dokazování se judikatura nezabývá věrohodností dostatečně. Jak vyplývá z výše uvedeného, ani zde není možno bez dalšího aplikovat veškerá kritéria, která soud užívá při posouzení a hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi. Do té doby, než judikatura vymezí kritéria hodnocení věrohodnosti znaleckého dokazování, by mohlo řešení této situace být podobné jako v případě hodnocení věrohodnosti výslechu účastníka řízení, tedy aplikace těch kritérií hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi, jejichž použití na věrohodnost v případě znaleckého dokazování není z povahy věci vyloučeno.

1.4.4 Dokazování listinami

Listiny rozlišujeme na veřejné a soukromé. Veřejné listiny jsou ty, které vydal státní orgán v rámci své pravomoci, a dále ty, které za veřejné prohlašuje zákon. Soukromými listinami jsou pak všechny ostatní listiny.⁸⁰

Dále je nezbytné rozlišovat pravost a správnost listiny. Pravost listiny je dána, pokud byla listina skutečně vystavena tím, kdo je v ní jako vystavitel označen. Správnost listiny pak představuje to, že je její obsah pravdivý.⁸¹

Z ustanovení § 134 OSŘ vyplývá, že veřejné listiny jsou pravé, a že jejich obsah je nutno považovat za pravdivý, dokud není prokázán opak. U listin soukromých je tomu jinak. V jejich případě postačí ke zpochybnění pravosti a pravdivosti námitka účastníka řízení, v jejímž důsledku pak bude nucen pravost a pravdivost této listiny dokázat ten účastník řízení, jenž se listiny dovolává.⁸² Musím souhlasit se Spáčilem, že k tomu, aby důkazní břemeno ohledně pravosti nebo

---

⁷⁹ § 346 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁰ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. Praha: Leges, 2015, s. 240.

⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. října 2000, sp. zn. 22 Cdo 617/99.

⁸² WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. Praha: Leges, 2015, s. 240.

pravdivosti soukromé listiny zatížilo účastníka řízení, který se této listiny dovolává, nestačí pouhé popření pravosti či pravdivosti listiny bez bližší specifikace a doložení takové námitky.⁸³ Účastník řízení tedy musí pro zatížení druhé strany důkazním břemenem tvrdit a doložit např. to, že vystavitelem listiny je jiná osoba než ta, která je tak v listině uvedena (pravost), nebo že obsah předkládané listiny byl bez jeho vědomí oproti původnímu znění, které účastník řízení podepsal, změněn (pravdivost).

Jsem toho názoru, že pojmy pravost a pravdivost listiny by neměly být zaměňovány s její věrohodností. Pokud by soud neposuzoval věrohodnost listiny, ale pouze její pravost a pravdivost, byla by ve vztahu k listinám vyloučena možnost aplikace ustanovení § 118b odst. 1 a § 205a písm. c) OSŘ. I z judikatury ostatně lze dovodit, že s listinami se nepojí pouze pojmy pravost a pravdivost, ale také věrohodnost.⁸⁴

Věrohodnost listin je oproti věrohodnosti výše zmíněných důkazních prostředků specifická v tom ohledu, že v jejím případě soud neposuzuje věrohodnost fyzické osoby. Není tedy možné na listiny aplikovat výše vymezená kritéria. Bohužel, stejně jako v případě jiných důkazních prostředků, komplexní vymezení kritérií pro hodnocení věrohodnosti listin soudy opomíjí.

Souhlasím se Spáčilem, že na hodnocení listiny má vliv to, zda svědčí jejímu vystaviteli či nikoliv.⁸⁵ Dalším kritériem by mohlo také být zpracování takové listiny. Pokud by se jednalo např. o smlouvu mezi poskytovatelem mobilních služeb a spotřebitelem, zřejmě by soud mohl mít důvodné pochybnosti o její věrohodnosti, kdyby neměla tištěnou formu, ale byla celá psána ručně, neboť takové zpracování není u tohoto typu smluv běžné. Jsem toho názoru, že pokud nabude soud pochybnosti o tom, zda je listina věrohodná, může to následně vzbuzovat také jeho pochybnosti jak o správnosti této listiny, tak její pravosti.

---

⁸³ SPÁČIL, Jiří. Hodnocení důkazu soukromou listinou, zejména potvrzením o splnění dluhu (kvitancí). *Ad Notam*, 2000, roč. 6, č. 5, s. 97.

⁸⁴ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2009, sp. zn. 29 Cdo 4136/2009.

⁸⁵ SPÁČIL, Jiří. Hodnocení důkazu soukromou listinou, zejména potvrzením o splnění dluhu (kvitancí). *Ad Notam*, 2000, roč. 6, č. 5, s. 95.

2 Legislativní zakotvení věrohodnosti

Pojem věrohodnost se v legislativě upravující český (resp. československý) civilní proces poprvé objevil s přijetím zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, konkrétně v ustanovení § 104 věty první, která zněla: „*Na počátku výslechu dotáže se soud svědka na jeho jméno, příjmení, věk, rodinný stav, zaměstnání, bydliště, dále na jeho poměr k účastníkům, popřípadě i na jiné okolnosti, které mohou mít vliv na jeho věrohodnost.*“⁸⁶ Tento zákon následně prošel několika novelizacemi, nicméně žádná z nich nijak s věrohodností důkazních prostředků nepracovala. OSŘ, jenž je platným a účinným civilněprocesním právním předpisem dodnes, následně tento zákon zrušil a nahradil.

OSŘ již ve svém původním znění zmiňoval věrohodnost důkazních prostředků pouze v § 126 odst. 2, v němž je uvedeno: „*Na počátku výslechu je třeba zjistit totožnost svědka a okolnosti, které mohou mít vliv na jeho věrohodnost.*“⁸⁷ Znění této právní normy je obsahově totožné jako výše citované ustanovení zákona č. 142/1950 Sb., jedná se pouze o zkrácenou verzi, která neuvádí příklad okolnosti, která může mít vliv na svědkovu věrohodnost. Toto ustanovení zůstalo v nezměněné podobě po celou dobu dosavadní existence OSŘ.

Zákon č. 30/2000 Sb., který novelizoval OSŘ, do něj zakotvil ustanovení § 118b, jenž upravuje koncentraci řízení ze zákona, a § 118c, který zavedl koncentraci řízení rozhodnutím soudu. Obě tato ustanovení uváděla také výjimky z koncentrace řízení, mezi které patří mj. i skutečnosti a důkazní prostředky, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků.⁸⁸ Text § 118b OSŘ se v rámci následujících novelizací obměňoval, avšak samotná výjimka z koncentrace zůstala zachována v nezměněné podobě. Oproti tomu § 118c OSŘ byl úplně zrušen zákonem č. 7/2009 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. července 2009.

Zákon č. 30/2000 Sb. dále zakotvil do OSŘ také § 205a odst. 1 písm. c), který uvádí, že „*Skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen tehdy, jestliže [...] jimi má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně.*“⁸⁹ Toto ustanovení od svého vzniku prošlo některými změnami (např. zrušení druhého odstavce), nicméně možnost uplatnění nových skutečností a důkazních prostředků v odvolacím řízení z důvodu zpochybnění věrohodnosti důkazních prostředků významných pro rozhodnutí soudu prvního stupně zůstala také zachována v původním znění.

---

⁸⁶ § 104 zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), ve znění zákona č. 142/1950 Sb. účinném ke dni 1. ledna 1951.

⁸⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 99/1963 Sb. účinném ke dni 1. dubna 1964.

⁸⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 30/2000 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2001.

⁸⁹ Tamtéž.

Zákonem č. 151/2002 Sb. byl do OSŘ vložen § 250d, jenž upravuje zákonnou koncentraci řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem, a výjimky z ní, přičemž jednou z nich jsou opět skutečnosti a důkazní prostředky, které mají zpochybnit věrohodnost provedených důkazních prostředků.⁹⁰ Znění této výjimky zůstalo také dodnes nedotčeno.

Pojem věrohodnost se tedy v platném a účinném znění OSŘ objevuje pouze na čtyřech místech, a sice v ustanovení zabývajícím se zjišťováním okolností majících vliv na věrohodnost svědka (§ 126 odst. 2), dále pak jako výjimka z koncentrace řízení před soudem prvního stupně (§ 118b odst. 1), výjimka z koncentrace řízení dle části páté OSŘ (§ 250d odst. 1), a konečně jako výjimka z neúplné apelace (§ 205a písm. c).

2.1 Zjištění okolností majících vliv na věrohodnost svědka (§ 126 odst. 2)

Ustanovení § 126 odst. 2 OSŘ stanovuje postup soudu na začátku výslechu svědka. Podle této právní normy je soud na začátku výslechu povinen mj. zjistit okolnosti, jež mohou mít vliv na svědkovu věrohodnost.⁹¹

Okolnostmi, které soud zjišťuje na počátku výslechu, budou typicky vztah svědka k účastníkům řízení (případně jejich zástupcům) a k projednávané věci. Soud by však neměl zjišťovat pouze to, zda je mezi svědkem a účastníkem řízení např. příbuzenský vztah, ale měl by se zabývat také např. tím, zda je mezi svědkem a účastníkem řízení (ne)přátelský vztah a jak dlouho se znají atd.⁹²

Je zřejmé, že soud nemůže zjistit veškeré okolnosti, které ovlivňují věrohodnost svědkovy výpovědi, již na samotném počátku výslechu. Některé takové okolnosti je možno zjistit až v průběhu výslechu. Kupříkladu není možné na počátku výslechu z logiky věci odhalit to, jak se bude svědek během takového výslechu chovat.

2.2 Zpochybnění věrohodnosti jako výjimka z koncentrace řízení

Jedním z odvětvových principů civilního procesu ovládajícím civilní soudní řízení sporné je zásada koncentrace řízení. Podstata této zásady spočívá v tom, že účastníci řízení mohou činit některé procesní úkony pouze do určitého okamžiku, přičemž k později učiněným úkonům soud nebude přihlížet.⁹³ Souhlasím s Hamulákovou, že by se koncentrace řízení měla vztahovat pouze

---

⁹⁰ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 151/2002 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2003.

⁹¹ § 126 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁹² BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 887.

⁹³ Koncentrace řízení však nevylučuje možnost soudu provést jiné než účastníky navržené důkazní prostředky podle § 120 odst. 2 OSŘ. Soud je však oprávněn je v řízení provést pouze v případě, že potřeba jejich provedení vyšla najevo do zkoncentrování tohoto řízení. In Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2008, sp. zn. 29 Odo 1538/2006.

ke dvěma procesním úkonům, a sice k tvrzení skutečností a navrhování důkazních prostředků.⁹⁴ Výjimka z této zásady spočívající ve zpochybnění věrohodnosti provedených důkazních prostředků se uplatňuje jak v řízení před soudem prvního stupně (§ 118b odst. 1 OSŘ)⁹⁵, tak v řízení dle části páté OSŘ (§ 250d odst. 1 OSŘ).

Na tomto místě považuji za nezbytné vyjádřit svůj názor na slovní spojení „zpochybnění věrohodnosti“, které nepovažuji za šťastně zvolené, neboť evokuje dojem, že koncentraci řízení je možno prolomit pouze v případech, že soud vyhodnotil provedený důkazní prostředek jako věrohodný, avšak podle účastníka řízení věrohodným není. Přikláním se k postoji Nejvyššího soudu, z jehož judikatury vyplývá, že za zpochybnění věrohodnosti důkazního prostředku je třeba považovat také situaci, kdy účastník řízení tvrdí a prokazuje, že provedený důkazní prostředek věrohodným je, případně že měla být věrohodnost důkazního prostředku prvostupňovým soudem hodnocena jinak.⁹⁶ Na základě výše uvedeného se domnívám, že dikce „zpochybnění věrohodnosti provedených důkazních prostředků“ je zavádějící a může budít pochyby. Za přesnější zákonné vymezení podstaty této výjimky z koncentrace řízení by bylo možno podle mého názoru považovat např. „zpochybnění závěrů soudu o věrohodnosti provedených důkazních prostředků“.

S touto výjimkou z koncentrace řízení úzce souvisí ustanovení § 205a OSŘ, které se zabývá možností uvádění novot v odvolacím řízení, tedy výjimkou ze zásady neúplné apelace. O tomto ustanovení je podrobněji pojednáno níže.

2.2.1 Koncentrace řízení před soudem prvního stupně (§ 118b odst. 1)

Koncentrace řízení se uplatňuje již v řízení před soudem prvního stupně, jak již bylo uvedeno výše. Podle ustanovení § 118b odst. 1 OSŘ je možno tvrdit rozhodné skutečnosti a označovat důkazní prostředky k jejich prokázání jen do okamžiku zkoncentrování řízení.⁹⁷ V případě důkazních prostředků se jedná pouze o jejich označení, nikoliv také předložení soudu.⁹⁸ Okamžikem koncentrace řízení je konec přípravného jednání, a pokud nebyla příprava jednání podle § 114c OSŘ provedena, tak je tímto okamžikem konec prvního jednání.⁹⁹ V případě, že soud poskytl účastníkům řízení lhůtu k doplnění tvrzení o skutečnostech rozhodujících pro věc, k podání návrhů na provedení důkazních prostředků nebo ke splnění dalších procesních povinností

⁹⁴ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010, s. 29.

⁹⁵ Označení „řízení před soudem prvního stupně“ je v této diplomové práci užíváno pro řízení dle části třetí OSŘ.

⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. července 2003, sp. zn. 21 Cdo 818/2003.

⁹⁷ Tímto se myslí pouze takové skutečnosti a důkazní prostředky, jimiž účastník řízení plní svou povinnost tvrzení a povinnost důkazní. In Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. září 2013, sp. zn. 31 Cdo 4616/2010.

⁹⁸ SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 515.

⁹⁹ Pokud soud dospěje k závěru, že bude možné ve věci rozhodnout během jednoho jednání, nařídí první jednání. Pokud se však soud domnívá, že by jediné jednání nebylo dostačující, nařídí přípravné jednání (§ 114c OSŘ). Tamtéž, s. 512.

(§ 114c odst. 4 OSŘ), nastávají účinky koncentrace řízení až uplynutím této lhůty. K později tvrzeným rozhodným skutečnostem a označeným důkazním prostředkům soud nesmí přihlížet.¹⁰⁰ „*Opačný případ, kdy soud prvního stupně přiblížil ke skutečnosti uvedené účastníkem nebo při zjišťování skutkového stavu provedl jím navržený důkaz a zohlednil jeho výsledek, ačkoliv tomu bránila koncentrace řízení, představuje vadu řízení ve smyslu § 205 odst. 2 písm. c).*“¹⁰¹ To však neplatí, pokud je v řízení uplatněna některá z výjimek z koncentrace řízení.

Jednou z těchto výjimek je právě situace, kdy účastník řízení tvrdí skutečnosti a označuje důkazní prostředky, jimiž má být zpochybněna věrohodnost již provedených důkazních prostředků. „*Jde o případy, kdy účastník pomocí tvrzení a prostřednictvím důkazů prokáže takové skutečnosti, které mohou mít samy o sobě nebo ve spojení s již známými skutečnostmi vliv na hodnocení soudem provedeného důkazního prostředku z hlediska jeho věrohodnosti (jde např. o prokázání toho, že svědek vypovídal o věci pod vlivem návodu nebo výhrůžky, že listina je falzifikátem, že znalec byl při podání posudku ‚ovlivněn‘ úplatkem, apod.).*“¹⁰²

Tato výjimka z koncentrace řízení je oproti ostatním výjimkám taxativně vymezeným v ustanovení § 118b odst. 1 OSŘ v jistém směru specifická. Na rozdíl od ostatních výjimek je možno tyto skutečnosti tvrdit a důkazní prostředky navrhopat i po zkoncentrování řízení, přestože o nich účastník řízení věděl a mohl je uplatnit ještě před okamžikem, kdy nastávají v řízení účinky koncentrace.¹⁰³

V případě, že byla zpochybněna věrohodnost provedeného důkazního prostředku, měl by soud umožnit tomu účastníku řízení, který navrhl tento zpochybněný důkazní prostředek, navrhnout další důkazní prostředky, které mohou zase zpochybnit věrohodnost tohoto „nového“ důkazního prostředku navrženého protistranou.¹⁰⁴

Pokud soud na základě účastníkovy tvrzení a navrženého důkazního prostředku dospěje k závěru, že provedený důkazní prostředek není věrohodný, stane se skutečnost významná pro rozhodnutí, která byla dokazována právě prostřednictvím tohoto zpochybněného důkazního prostředku, neprokázanou, a sice za předpokladu, že není dokázána jinými důkazními prostředky. V takovém případě tedy nastává situace předpokládaná ustanovením § 118a odst. 3 OSŘ, tedy že tvrzená skutečnost není prokazována žádným z navržených důkazních prostředků. Svoboda zastává názor, že soud musí účastníky řízení obeznámit s tím, že v důsledku této nejistoty došlo

¹⁰⁰ § 118b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰¹ DRÁPAL, Ljubomír. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1629.

¹⁰² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2009, sp. zn. 30 Cdo 2310/2007.

¹⁰³ SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 239.

¹⁰⁴ KRÁLÍK, Michal, VAŠÍČEK, Jiří. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 563.

k prolomení koncentrace řízení, a také s tím, že k objasnění této nejisté skutečnosti mohou tvrdit nové skutečnosti a navrhnout nové důkazní prostředky.¹⁰⁵ Jsem toho názoru, že soud takovou povinnost nemá, neboť následné poučení podle § 118a odst. 1 až 3 OSŘ představuje výjimku z koncentrace řízení odlišnou od výjimky spočívající ve zpochybnění věrohodnosti důkazního prostředku; Svoboda však v této souvislosti poučovací povinnost jako další výjimku z koncentrace řízení neuvádí. Jsem však přesvědčen, že by bylo vhodné, aby zpochybnění věrohodnosti důkazního prostředku vedlo k tomu, aby soud podle ustanovení § 118a odst. 3 OSŘ účastníky řízení poučil. Na rozdíl od Svobody jsem však přesvědčen, že tento postup soudu je fakultativní, nikoliv obligatorní. Nutno však dodat, že takovéto prolomení koncentrace řízení by se mělo vztahovat pouze k této konkrétní neprokázané skutečnosti.

2.2.2 Koncentrace řízení dle části páté OSŘ (§ 250d odst. 1)

Prolomit zásadu koncentrace řízení je možné také v řízení ve věci, o které bylo rozhodnuto jiným orgánem (řízení dle části páté OSŘ). Tato část OSŘ představuje soudní kontrolu rozhodnutí ve věcech soukromoprávní povahy, která však nevydaly soudy, nýbrž správní orgány. Z ustanovení § 245 OSŘ vyplývá, že je možné přiměřené použití ustanovení části první až čtvrté OSŘ, pokud však část pátá OSŘ neobsahuje samostatnou úpravu, pokud není užití takového ustanovení výslovně vyloučeno některým ustanovením části páté OSŘ a pokud použití takového ustanovení neodporuje povaze věci. Vzhledem k tomu, že část pátá OSŘ upravuje koncentraci řízení v ustanovení § 250d odst. 1 OSŘ, nebude v řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem, přípustné použití ustanovení § 118b odst. 1 OSŘ.¹⁰⁶ Jedná se však o velice podobná ustanovení, proto se v této kapitole budu zabývat pouze jejich odlišnostmi, nikoliv však veškerými, ale pouze těmi, které se nějakým způsobem dotýkají zpochybnění věrohodnosti provedeného důkazního prostředku.

Z ustanovení § 244 odst. 1 OSŘ vyplývá, že úkolem soudu v řízení dle části páté OSŘ není pouze přezkoumat rozhodnutí správního orgánu, ale v plné jurisdikci opětovně věc projednat. K takovému projednání a rozhodnutí ve věci samé je samozřejmě nezbytné, aby měl soud k dispozici potřebné poznatky. Soud není podle § 250e OSŘ vázán skutkovým stavem zjištěným správním orgánem, může tedy sám provést dokazování (i v případě důkazních prostředků, které již

---

¹⁰⁵ SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 517.

¹⁰⁶ HAMUEÁKOVÁ, Klára. In ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 303 a 311.

provedl správní orgán), může však také vzít za svá skutková zjištění tohoto správního orgánu.¹⁰⁷ Pokud se tedy soud rozhodne provést dokazování, dojde v tomto řízení k jeho koncentraci.

Mezi procesualisty nepanuje jednotný názor na to, zda se v řízení dle části páté OSŘ uplatňuje koncentrace řízení vždy, bez ohledu na povahu předcházejícího řízení před správním orgánem. Jsem toho názoru, že povaha správního řízení by neměla mít vliv na uplatnění koncentrace v soudním řízení.¹⁰⁸ Civilní soudní řízení je řízení svébytné, na správním řízení nezávislé. Jsem toho názoru, že pokud je účelem řízení dle části páté OSŘ projednání a rozhodnutí sporů a jiných právních věcí, jež vyplývají z poměrů soukromého práva, a o nichž rozhodly jiné orgány než soudy¹⁰⁹, nemělo by správní řízení (a jeho povaha) předcházející řízení soudnímu mít vliv (ať už pro účastníky řízení pozitivní či negativní) na dokazování v následujícím řízení před soudem. V důsledku kontroly a následné možnosti odlišného rozhodnutí ve věci samé je řízení dle části páté OSŘ správnímu řízení jistým způsobem „nadřazeno“. Nutno také poukázat na to, že v části páté OSŘ nenalezneme ustanovení, které by vylučovalo koncentraci řízení v případě, že správní řízení bylo svou povahou nesporné. Názor, že by se koncentrace řízení neměla uplatňovat v civilním řízení, jemuž předcházelo správní řízení nesporné, pak zastává např. Mottl.¹¹⁰

2.3 Zpochybnění věrohodnosti jako výjimka z neúplné apelace (§ 205a písm. c))

Odvolání představuje řádný opravný prostředek, jímž se zahajuje odvolací řízení, které je ovládáno tzv. apelačním systémem. Apelační systém opravňuje soud přezkoumat napadené rozhodnutí po stránce skutkové i právní, následně toto rozhodnutí potvrdit, zrušit i změnit. Apelace se dále dělí na úplnou a neúplnou, a to podle toho, zda jsou v řízení přípustné nové¹¹¹ skutečnosti a důkazní prostředky, které nebyly dosud uplatněny před soudem prvního stupně. Zatímco v řízeních ovládaných systémem úplné apelace nova přípustná jsou, v případě neúplné apelace nikoliv. Odvolací řízení, jemuž předcházelo řízení sporné ve věcné působnosti OSŘ, je založeno na systému apelace neúplné.¹¹²

¹⁰⁷ MOTTIL, Tomáš. In JIRSA, Jaromír (ed). *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201-250 občanského soudního řádu*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 247.

¹⁰⁸ Shodně např. PODHRÁZKÝ, Milan. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§ 1 až 250). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 1048.

¹⁰⁹ Srov. § 7 odst. 1 a 2 OSŘ.

¹¹⁰ MOTTIL, Tomáš. In JIRSA, Jaromír (ed). *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201-250 občanského soudního řádu*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 250-251.

¹¹¹ Novými skutečnostmi jsou ty, jež účastník řízení netvrdil v řízení před prvostupňovým soudem, a dále ty, které nevyšly v řízení před soudem prvního stupně najevo jinak. Nové důkazní prostředky jsou ty, jejichž provedení účastník řízení před prvostupňovým soudem nenavrhoval, a také důkazní prostředky podle § 120 odst. 2 OSŘ. In ŠÍMA, Alexander. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 769.

¹¹² ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 364-365.

Ustanovení § 205 odst. 1 OSŘ vyjmenovává náležitosti odvolání. Jednou z nich je vymezení odvolacího důvodu. Taxativní výčet odvolacích důvodů v případě rozhodnutí ve věci samé je uveden v § 205 odst. 2 OSŘ. Odvolací důvod označený písmenem f) představuje situaci, kdy „*dosud zjištěný skutkový stav neobstojí, neboť tu jsou další skutečnosti nebo jiné důkazy, které nebyly dosud uplatněny* (§ 205a)¹¹³. V dikci tohoto odvolacího důvodu je přímo odkazováno na ustanovení § 205a OSŘ, který uvádí taxativní výčet situací, kdy je možno uplatnit novoty v odvolacím řízení, jemuž předcházelo vydání rozhodnutí ve věci samé.¹¹⁴ Podle ustanovení § 211a OSŘ však mohou uplatňovat nova v odvolacím řízení také účastníci řízení, kteří nejsou odvolatelé, avšak také pouze za podmínek uvedených v § 205a OSŘ. Ustanovení § 213 odst. 5 OSŘ pak stanovuje, že ke skutečnostem a důkazním prostředkům, které byly uplatněny v rozporu s § 205a či § 211a OSŘ, soud nesmí přihlížet.¹¹⁵

Kombinace ustanovení § 205 odst. 2 písm. f) a § 205a písm. c) OSŘ navazuje na koncentraci řízení podle ustanovení § 118b odst. 1 a § 250d odst. 1 OSŘ. Skutečnosti a důkazní prostředky, které mají zpochybnit věrohodnost provedeného důkazního prostředku a které účastník řízení neuplatnil (z jakéhokoliv důvodu) v řízení před soudem prvního stupně do okamžiku koncentrace řízení, mohou být díky těmto ustanovením uplatněny za určitých podmínek také v řízení odvolacím. To platí i v případě odvolání proti rozhodnutí vydanému v řízení dle částí páté OSŘ, jemuž předcházelo řízení před správním orgánem, které bylo svou povahou nesporné.¹¹⁶

Pokud byly v odvolacím řízení uplatněny novoty, musí být ostatním účastníkům řízení také dána možnost na ně reagovat novými skutečnostmi a důkazními prostředky. V opačném případě by došlo k porušení zásady rovného postavení účastníků civilního soudního řízení.¹¹⁷

Důvodem, proč je zpochybnění věrohodnosti důkazního prostředku jednou z výjimek z neúplné apelace, je, že se účastník řízení dozví o tom, jak soud hodnotil věrohodnost jednotlivých důkazních prostředků, až z odůvodnění meritorního rozhodnutí. Účastník řízení může zpochybňovat pouze věrohodnost takového důkazního prostředku, na kterém spočívá rozhodnutí prvostupňového soudu. Není tedy možné zpochybňovat věrohodnost jakýchkoliv důkazních

---

¹¹³ § 205 odst. 2 písm. f) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁴ Přestože se z dikce ustanovení § 205 odst. 2 písm. f) OSŘ může zdát, že pouze s ním je možno kombinovat výjimky z neúplné apelace, není tomu tak. Nicméně výjimka spočívající ve zpochybnění věrohodnosti důkazních prostředků se skutečně pojí pouze s tímto odvolacím důvodem. In ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 374-375.

¹¹⁵ § 211a a § 213 odst. 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁶ HAMUŠÁKOVÁ, Klára. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 978.

¹¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2014, sp. zn. 33 Cdo 1226/2014.

prostředků, nýbrž pouze prostředků pro rozhodnutí významných, na nichž soud prvního stupně své rozhodnutí postavil.¹¹⁸

Oproti výjimce z koncentrace řízení podle § 118b odst. 1 OSŘ, která dovoluje zpochybnit věrohodnost jakéhokoliv důkazního prostředku, je tato výjimka z neúplné apelace zjevně užší. Podle mého názoru to však dává smysl, protože by nebylo logické, kdyby bylo účastníku odvolacího řízení připuštěno zpochybňovat i takový důkazní prostředek, který nebyl pro rozhodnutí prvostupňového soudu významný, neboť i v případě, že by takový důkazní prostředek následně soud za (ne)věrohodný považoval, neměla by tato skutečnost na rozhodnutí vliv, protože by tento důkazní prostředek stále nebyl pro rozhodnutí významný. Jsem přesvědčen, že by takto koncipovaná výjimka z neúplné apelace vedla pouze ke zbytečným průtahům v řízení bez jakéhokoliv pozitivního efektu.

---

¹¹⁸ ŠÍMA, Alexander. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 771.

3 Vývoj věrohodnosti v judikatuře

Věrohodností důkazních prostředků se ve svých rozhodnutích zabývají Nejvyšší i Ústavní soud. Některá z těchto rozhodnutí považují za natolik významná či zajímavá, že se jim věnují podrobněji v této samostatné kapitole, přestože by mohla být systematicky zařazena do některých předcházejících kapitol.

3.1 Názorový rozpor judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu při zpochybnění věrohodnosti

Nejvyšší i Ústavní soud se zabývaly otázkou, jaké skutečnosti a důkazní prostředky naplňují výjimku z neúplné apelace spočívající ve zpochybnění věrohodnosti provedených důkazních prostředků, o které soud prvního stupně opřel své rozhodnutí. Původně tyto dva soudy dospěly k odlišným závěrům, později však došlo ke sjednocení jejich judikatury. V následujících podkapitolách se zabývám právě tímto rozporem a jeho následným překonáním, protože tato původní názorová nejednotnost dokládá, že pojmání věrohodnosti a její zpochybňování představuje nelehkou problematiku, na kterou v minulosti nebyl sjednocený názor ani mezi vrcholnými soudy. Následné vyřešení tohoto rozporu je pak přínosné pro zodpovězení výzkumné otázky.

3.1.1 Názor Nejvyššího soudu na zpochybnění věrohodnosti

Nejvyšší soud rozhodl dne 16. července 2003 o zamítnutí dovolání zaměstnavatele (žalovaného) ve věci neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru. Zaměstnavatel okamžitě zrušil pracovní poměr se zaměstnancem (žalobcem) z důvodu neomluvených absencí zaměstnance, přičemž o zrušení pracovní neschopnosti zaměstnance se zaměstnavatel dozvěděl od zaměstnancovy ošetřující lékařky. Zaměstnanec se žalobou domáhal vyslovení neplatnosti tohoto zrušení pracovního poměru, a to z důvodu, že nevěděl o zrušení jeho pracovní neschopnosti, a tedy že tyto absence nejsou zaviněné.¹¹⁹

V řízení před soudem prvního stupně navrhoval důkazní prostředky pouze zaměstnanec. Okresní soud pak žalobě vyhověl, neboť v zaměstnancově jednání nespátroval porušení pracovní kázně zvláště hrubým způsobem¹²⁰, pro které mohl být okamžitě zrušen pracovní poměr.¹²¹

---

¹¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. července 2003, sp. zn. 21 Cdo 818/2003.

¹²⁰ § 53 odst. 1 písm. b) zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 74/1994 Sb. účinném ke dni 1. června 1994.

¹²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. července 2003, sp. zn. 21 Cdo 818/2003.

V odvolacím řízení pak zaměstnavatel mj. uvedl, že si zaměstnanec úmyslně nepřevzal doporučený dopis o ukončení pracovní neschopnosti, přičemž tuto skutečnost se zaměstnavatel dozvěděl až po vyhlášení rozsudku prvostupňového soudu, a proto v odvolacím řízení navrhl výsledk zaměstnancovy ošetřující lékařky. Zaměstnavatel tedy uplatňoval v odvolacím řízení nové skutečnosti a důkazní prostředky. Podle něj měl odvolací soud postupovat podle § 205 odst. 2 písm. f) OSŘ ve spojení s § 205a odst. 1 písm. c) OSŘ (nynější ustanovení § 205a písm. c) OSŘ), neboť tento důkazní prostředek měl prokázat, že tvrzení zaměstnance nejsou pravdivá. K těmto novotám však odvolací soud nepřihlédl, neboť podle něj nebyly splněny podmínky § 205a OSŘ. Odvolací soud následně rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku o určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru potvrdil.¹²²

Nejvyšší soud jakožto soud dovolací uvedl, že otázka, kdy jde o skutečnosti a důkazní prostředky, jimiž má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí prvostupňového soudu, nebyla dosud v jeho rozhodovací činnosti vyřešena.¹²³

Nejvyšší soud uvedl, že tvrzení zaměstnavatele, že si žalobce úmyslně nevyzvedl doporučený dopis o ukončení pracovní neschopnosti, zpochybňuje pravdivost tvrzení zaměstnance, že o ukončení pracovní neschopnosti nevěděl, nikoliv věrohodnost důkazního prostředku. Skutečnost tvrzená zaměstnavatelem tedy směřovala k jinému zjištění skutkového stavu odvolacím soudem oproti skutkovému stavu zjištěnému soudem prvního stupně, nikoliv ke zpochybnění věrohodnosti provedeného důkazního prostředku. Nejvyšší soud nakonec uzavřel, že „*Nejde [...] o zpochybnění věrohodnosti důkazního prostředku, jestliže účastník uvede v odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně nebo za odvolacího řízení skutečnosti či navrhne důkazy, pomocí kterých má být skutkový stav věci zjištěn jinak, než jak ho zjištěl soud prvního stupně na základě jím provedeného hodnocení důkazů. Uvedením skutečností a označením důkazů o věci samé totiž účastník nezpochybňuje věrohodnost důkazních prostředků, ale požaduje zjištění skutkového stavu soudem jinak, než jak byl zjištěn soudem prvního stupně na základě před ním uvedených skutečností a provedených důkazů*“¹²⁴.

3.1.2 Názor Ústavního soudu na zpochybnění věrohodnosti

Ústavní soud se také zabýval tím, co splňuje podmínku skutečností a důkazních prostředků, které zpochybňují věrohodnost provedených důkazních prostředků, na nichž stojí rozhodnutí soudu prvního stupně, a to ve svém níže citovaném nálezu ze dne 7. února 2006.

Soud prvního stupně rozsudkem stanovil stěžovateli povinnost přispívat na výživu jeho zletilé dcery a splatit dluh na výživném, přičemž vycházel mj. z toho, že se stěžovatelova dcera

---

¹²² Tamtéž.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Tamtéž.

studiem na soukromé škole připravuje na budoucí povolání. Proti rozsudku prvostupňového soudu podal stěžovatel odvolání, v němž tvrdil, že po vyhlášení rozsudku zjistil, že jeho dcera do školy nedocházela a ze studia byla před vydáním rozsudku soudu prvního stupně vyloučena. Dále poukázal mj. na to, že jeho dcera pracuje v obchodě své matky. K prokázání těchto tvrzení navrhl provedení nových důkazních prostředků, např. smlouvu o studiu a výslech své dcery a její matky. Odvolací soud sice provedl některé důkazní prostředky, jimiž bylo prokázáno, že stěžovatelova dcera skutečně řádně nestudovala, nicméně k těmto důkazním prostředkům následně nepřihlédl, což zdůvodnil principem neúplné apelace. Stěžovatel proti rozhodnutí odvolacího soudu podal ústavní stížnost, v níž uvedl, že porušení některých svých základních práv spatřuje mj. v tom, že odvolací soud nepřihlédl k jím navrhovaným důkazním prostředkům, přestože jimi zpochybňoval věrohodnost provedených důkazních prostředků, což představuje výjimku z neúplné apelace.¹²⁵

Ústavní soud nejprve zkritizoval rozhodnutí odvolacího soudu kvůli tomu, že zcela opomenul existenci ustanovení § 205a odst. 1 písm. c) OSŘ. Dále pak uvedl, že podmínky tohoto ustanovení jsou zcela splněny, neboť stěžovatelova zjištění zpochybňovala věrohodnost provedených důkazních prostředků, o které soud prvního stupně opřel své rozhodnutí.¹²⁶

Ústavní soud tedy stanovil, že i skutečnosti a důkazní prostředky, prostřednictvím nichž je skutkový stav zjištěn jinak než v řízení před soudem prvního stupně, naplňují podmínky nynějšího ustanovení § 205a písm. c) OSŘ.

3.1.3 Vlastní závěr

Nelze si nevsimnout nesouladu výše popsaných rozhodnutí Nejvyššího a Ústavního soudu. Zatímco Ústavní soud judikoval, že i skutečnosti a důkazní prostředky, prostřednictvím kterých má být skutkový stav zjištěn jinak než v řízení před soudem prvního stupně, jsou způsobilé ke zpochybnění věrohodnosti provedených důkazních prostředků, Nejvyšší soud vyslovil názor opačný, a tedy že takové skutečnosti nesplňují podmínky dnešního ustanovení § 205a písm. c) OSŘ.

Příkláním se v tomto případě k závěru Nejvyššího soudu, jenž je zastáván většinou¹²⁷. Za skutečnosti a důkazní prostředky, které naplňují předpoklady zpochybnění věrohodnosti provedených důkazních prostředků jakožto výjimky z neúplné apelace, by měly být považovány pouze ty, které směřují přímo ke zpochybnění této věrohodnosti. Šínová správně uvádí, že

---

¹²⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 7. února 2006, sp. zn. IV. ÚS 125/05.

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ Např. KRÁLÍK, Michal, VAŠÍČEK, Jirí. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§ 1 až 250I). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 563; dále také SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 517.

takovými tvrzeními a důkazními prostředky jsou např. ty, které svědčí o vložení zájmu svědka na výsledku řízení, nebo ty, které zpochybňují jeho neutralitu.¹²⁸

Souhlasím s názorem, že pojetí Ústavního soudu by činilo koncentraci řízení zbytečnou, neboť by účastníci řízení mohli tím pádem kdykoliv v řízení před soudem prvního stupně, i v odvolacím řízení navrhnout nové skutečnosti a důkazní prostředky, jimiž má být skutkový stav zjištěn jinak.¹²⁹ Takovýto přístup by tedy zjevně odporoval smyslu jak koncentrace řízení, tak neúplné apelace. Dlužno doplnit, že Ústavní soud se ve své novější judikatuře také přiklání k názoru Nejvyššího soudu. V některých svých rozhodnutích Ústavní soud na výše popsané rozhodnutí Nejvyššího soudu přímo odkazuje.¹³⁰

3.2 Věrohodnost advokátovy svědecké výpovědi

Mimořádně zajímavým rozhodnutím je také rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. března 2008, který se zabývá problematikou věrohodnosti výpovědi svědka, jenž je současně advokátem účastníka řízení.

Zaměstnavatel (žalovaný) prostřednictvím dopisu dal zaměstnanci (žalobci) výpověď z pracovního poměru z důvodu jeho nadbytečnosti kvůli vnitřním změnám¹³¹. Zaměstnanec se domáhal vyslovení neplatnosti této výpovědi, neboť mu zaměstnavatel nenabídl jinou, pro zaměstnance vhodnou práci, přestože takováto pracovní místa měl zaměstnavatel k dispozici. Z tohoto důvodu soud prvního stupně žalobě vyhověl.¹³²

Odvolací soud prostřednictvím ustanovení § 205a odst. 1 písm. d) OSŘ (nynější § 205a písm. d) OSŘ) doplnil dokazování mj. o výsledcích advokáta zaměstnavatele jako svědka. Advokát byl před výsledkem zaměstnavatelem zproštěn mlčenlivosti ve vztahu k ukončení pracovního poměru se zaměstnancem. Při hodnocení věrohodnosti advokátovy svědecké výpovědi vzal soud v potaz to, že byl před samotnou výpovědí poučen o trestněprávních následcích křivé výpovědi. Odvolací soud pak uvedl, že výpověď advokáta byla v souladu s ostatními provedenými důkazy. Na základě doplněného dokazování pak dospěl odvolací soud k závěru, že zaměstnanci bylo nabídnuto jiné pracovní místo, ten jej však opakovaně odmítl, v důsledku čehož odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zaměstnance zamítl.¹³³

¹²⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMULÁK, Ondřej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 13.

¹²⁹ KRÁLÍK, Michal, VAŠÍČEK, Jiří. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 563.

¹³⁰ Viz nálezy Ústavního soudu ze dne 8. prosince 2015, sp. zn. II. ÚS 385/15, bod 19.

¹³¹ § 46 odst. 1 písm. c) zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 74/1994 Sb. účinném ke dni 1. června 1994.

¹³² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. března 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006.

¹³³ Tamtéž.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal zaměstnanec dovolání, v němž mj. namítal, že advokát zaměstnavatele má na výsledku řízení zájem. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí v dovolacím řízení vyslovil nesouhlas s hodnocením odvolacího soudu stran věrohodnosti výpovědi advokáta jakožto svědka. Uvedl, že při hodnocení výpovědi svědka by měl soud mj. přihlídnout k jeho vztahu k účastníkům řízení, k věci a k okolnostem doprovázejícím jeho vnímání skutečností, přičemž v případě, že je svědek advokátem účastníka řízení, mají tyto okolnosti zvláštní význam.¹³⁴

Nejvyšší soud ve svém rozsudku uvedl, že advokát je povinen „*chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny [...] využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.*“¹³⁵ Přestože byl advokát zbaven mlčenlivosti a poučen o trestněprávních následcích křivé výpovědi, nic to nemění na trvání jeho povinností plynoucích zejména z výše uvedených ustanovení zákona o advokacii, a tedy není možno očekávat, že by advokát vypovídal v neprospěch svého klienta.¹³⁶

Podle Nejvyššího soudu odvolací soud pochybil, neboť dostatečně nepřihlížel ke vztahu advokáta jakožto svědka k účastníku řízení a k projednávané věci, a naopak kladl příliš velký důraz na poučení o trestněprávních následcích křivé výpovědi. Vzhledem k tomu, že byl tento svědek zástupcem účastníka řízení již od řízení před soudem prvního stupně, vypovídal jako svědek v odvolacím řízení s tím, že znal průběh obou řízení včetně dokazování. Nejvyšší soud také upozornil na to, že odvolací soud neměl nechat bez povšimnutí to, že se advokát, tentokrát však nikoliv v pozici svědka, nakonec vyjádřil k dokazování a skutkové a právní stránce věci, tedy i ke své vlastní svědecké výpovědi.¹³⁷

Nejvyšší soud tedy v tomto řízení vyjádřil názor, že „*vypovídá-li advokát, zástupce účastníka řízení, v tomtéž řízení jako svědek o skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb tomuto účastníku řízení, je věrohodnost jeho výpovědi již z důvodu existence smluvního vztahu o zastoupení mezi účastníkem řízení a advokátem výrazně oslabena a soud při hodnocení tohoto důkazu musí k této okolnosti přihlížet; zpravidla bude takový důkaz jen součástí logického důkazního řetězce, který nenarušuje, nikoli důkazem rozhodujícím.*“¹³⁸

Nejvyšší soud nakonec dospěl k závěru, že rozsudek odvolacího soudu je nesprávný, neboť vadně hodnotil důkazní prostředky, a tedy jeho skutková zjištění nemají oporu v provedeném

---

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ § 16 odst. 1 a 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. března 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Tamtéž.

dokazování, v důsledku čehož rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.¹³⁹

---

¹³⁹ Tamtéž.

4 Věrohodnost de lege ferenda

Dne 15. listopadu 2017 byl představen věcný záměr ČŘS, jehož „ambicí je vytvoření moderního a koncepčně jednoznačného kodexu upravujícího civilní sporné řízení.“¹⁴⁰ Důvodem jeho vzniku je možnost nahrazení OSŘ, neboť ten již neodpovídá poměrům ve společnosti a jejím potřebám.¹⁴¹

Jak jsem již uvedl výše, v OSŘ se pojem věrohodnost objevuje ve čtyřech ustanoveních, zatímco ve věcném záměru ČŘS se objevuje pouze na jednom místě, a sice v bodě č. 217 odst. 1, jenž zní: „Na počátku výslechu je třeba zjistit totožnost svědka a okolnosti, které mají vliv na jeho věrohodnost, zejména jeho vztahy ke stranám.“¹⁴² To však neznámá, že by se věrohodnost důkazních prostředků vztahovala pouze k tomuto bodu.

Nelze si nevšimnout, že dikce výše uvedeného bodu je velmi podobná textu ustanovení § 126 odst. 2 věty první OSŘ. Nejedná se však o zcela totožné znění. Ve věcném záměru ČŘS se hovoří o okolnostech, které mají vliv na věrohodnost svědka, oproti tomu podle OSŘ soud zjišťuje okolnosti, které takový vliv mít potenciálně mohou. Jsem však toho názoru, že se jedná pouze o kosmetickou úpravu, která by v případě jejího promítnutí do právního předpisu nezpůsobovala zásadní rozdíl oproti aktuální právní úpravě. Druhý rozdíl spočívá v tom, že věcný záměr ČŘS uvádí vztahy svědka ke stranám jako příklad toho, co je takovou okolností, která má vliv na věrohodnost svědka. Jsem však přesvědčen, že není třeba, aby právní předpis obsahoval výčet okolností, které mohou mít (mají) vliv na věrohodnost svědka, a to ani výčet demonstrativní. Tento názor zastával již Ott, který uvedl, že „Za vlády volného uvažování výsledků průvodních netřeba v zákoně uváděti jakési důvody zavržitelnosti aneb vadnosti svědků; nýbrž soud uvážiti má co nejpečlivěji všechny okolnosti, které na předpojatost svědka a na hodnověrnost výpovědi jeho působiti mohou v tom kterém zvláštním případě“¹⁴³. Nutno však dodat, že uvedení příkladu takové okolnosti, jako to činí věcný záměr ČŘS, nepovažuji za nikterak škodlivé pro zjištění skutkového stavu, nicméně jsem přesvědčen, že se jedná o krok nadbytečný, neboť těmito okolnostmi se zabývá judikatura, i když podle mého názoru nedostatečně.

Věcný záměr ČŘS zcela opouští koncentraci řízení ve smyslu § 118b odst. 1 OSŘ. Namísto dosavadní právní úpravou se věcný záměr ČŘS inspirovuje úpravou německou a rakouskou, v důsledku čehož obsahuje koncentraci nikoliv zákonnou, nýbrž soudcovskou. Podle jeho bodů 149 a 150 by mohly strany tvrdit skutečnosti a navrhnout důkazní prostředky až do skončení ústního jednání, přičemž o koncentraci řízení by mohl soud rozhodnout i bez návrhu, pokud by

¹⁴⁰ WINTEROVÁ, Alena a kol. Věcný záměr civilního řádu soudního. *Právní rozhledy*, 2017, roč. 25, č. 23-24, s. 801.

¹⁴¹ RÝDLOVÁ, Hana. *Věcný záměr nového civilního řádu soudního* [online]. bulletin-advokacie.cz, 15. listopadu 2017 [cit. 13. března 2018]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/vecny-zamer-noveho-civilniho-radu-soudniho>>.

¹⁴² Věcný záměr civilního řádu soudního [online]. crs.justice.cz [cit. 12. března 2018]. Dostupný na <<https://crs.justice.cz/>>.

¹⁴³ OTT, Emil. *Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 154-155.

strana i přes probrání věci po skutkové i právní stránce (bod 157) toto tvrzení či důkazní prostředek z hrubé nedbalosti neuvedla dříve a pokud by rozhodnutí věci bylo značně oddáleno, kdyby je soud připustil.¹⁴⁴ Pojetí koncentrace řízení podle věcného záměru ČŘS nepřipouští žádné výjimky z koncentrace řízení. Pokud by tedy účastník řízení tvrdil skutečnosti či navrhoval důkazní prostředky z hrubé nedbalosti příliš pozdě, a současně by rozhodnutí soudu bylo jejich připuštěním značně oddáleno, byl by soud oprávněn takové tvrzení či důkazní prostředek nepřipustit, přestože by mohl směřovat ke zpochybnění věrohodnosti provedených důkazních prostředků.

Věcný záměr ČŘS zcela vypouští úpravu řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem, a tedy samozřejmě i jeho koncentraci a výjimky z ní. Tato absence je zdůvodněna nevhodností duality přezkumu rozhodnutí správních orgánů, konkrétně tím, že určení, zda bude věc rozhodovat civilní či správní soud, závisí na tom, zda se jedná o věc povahy soukromoprávní či veřejnoprávní, přičemž takovéto určení povahy věci není vždy jednoznačné, což vede k ohrožení právní jistoty. Rozhodnutí vydaná správními orgány by se tedy přezkoumávala výlučně ve správním soudnictví.¹⁴⁵ Jsem toho názoru, že odbourání tohoto dualismu a svěření pravomoci k soudnímu přezkoumání všech rozhodnutí správních orgánů správním soudům by jistě zjednodušilo nynější stav.

Část třetí, hlava první věcného záměru ČŘS pojednává o odvolání. Bod 313 písm. b) tohoto záměru stanovuje, že odvolání by muselo obsahovat mj. odvolací důvody. Oproti ustanovení § 205 odst. 2 OSŘ však věcný záměr ČŘS tyto odvolací důvody nevyjmenovává, neboť to považuje za nadbytečné, protože odvolací důvody uvedené v OSŘ stejně zahrnují všechny možné situace.¹⁴⁶ S tímto závěrem se ztotožňuji. Vyjmenování odvolacích důvodů v zákoně kritizoval již Hora, nicméně z poněkud jiného důvodu. Ten zastával názor, že „výpočet jednotlivých důvodů nebyl by vhodným, poněvadž by nemohl vyčerpat onu pestrou rozmanitost, již právě co do odvolacích důvodů skutečný život vyvolává. [...] Důvody tyto mohou být tak rozmanité, jak může být rozmanité ono pochybení soudu první instance, jež dle mínění odvolatelelova zavinilo vadnost rozsudku.“¹⁴⁷

Odvolací řízení by bylo podle věcného záměru ČŘS ovládáno také principem neúplné apelace, rovněž však s jistými výjimkami. Bod 311 odst. 3 věcného záměru ČŘS se zabývá přípustností nových tvrzení a důkazních prostředků v odvolacím řízení, když uvádí, že „*Skutkové okolnosti a důkazy, které se nevyskytly v řízení před soudem prvního stupně, mohou strany v odvolacím řízení přednést pouze na důkaz nebo vyvrácení uplatněných odvolacích důvodů. K novému přednesu lze hledět, pouze pokud*

¹⁴⁴ Věcný záměr civilního řádu soudního [online]. crs.justice.cz [cit. 12. března 2018]. Dostupný na <<https://crs.justice.cz/>>.

¹⁴⁵ Ideová východiska věcného záměru civilního řádu soudního [online]. crs.justice.cz [cit. 12. března 2018]. Dostupný na <<https://crs.justice.cz/ideova-vychodiska/>>.

¹⁴⁶ Věcný záměr civilního řádu soudního [online]. crs.justice.cz [cit. 12. března 2018]. Dostupný na <<https://crs.justice.cz/>>.

¹⁴⁷ HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní*. III. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 42.

*byl proti straně oznámen již v odvolání nebo ve vyjádření k odvolání.*¹⁴⁸ Úprava přípustnosti novot v odvolacím řízení podle věcného záměru ČŘS by byla návratem k historickému pojetí. Již Ott uváděl, že „*Nová fakta aneb průvody přiváděti nelze leč k opoře aneb k porážení důvodu odvolacího*“¹⁴⁹. Tento návrat však považuji za vhodný, protože odvolací řízení nemá představovat jakési pokračování řízení jemu předcházejícího, nýbrž má sloužit k nápravě vad, ke kterým v něm došlo.

Na základě výše uvedeného by tedy mohl účastník řízení v odvolání uplatnit jako odvolací důvod nesprávné hodnocení provedených důkazních prostředků, a k tomuto odvolacímu důvodu také tvrdit nové skutečnosti a navrhnout nové důkazní prostředky, jimiž by např. zpochybňoval věrohodnost provedených důkazních prostředků.

Jsem toho názoru, že úprava dopadající na věrohodnost důkazních prostředků je lépe zpracována ve věcném záměru ČŘS než v účinné právní úpravě OSŘ. Jsem přesvědčen, že promítnutí idejí věcného záměru ČŘS do účinné právní úpravy by tedy, alespoň co se týká věrohodnosti, byl krok správným směrem, jenž by napravil některé nedostatky aktuální právní úpravy.

---

¹⁴⁸ Věcný záměr civilního řádu soudního [online]. crs.justice.cz [cit. 12. března 2018]. Dostupný na <<https://crs.justice.cz/>>.

¹⁴⁹ OTT, Emil. *Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního*. III. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 42.

Závěr

Věrohodnost důkazních prostředků hraje v českém civilním soudním řízení významnou roli. Přesto jí však není věnována dostatečná pozornost. Touto diplomovou prací jsem se snažil tento nedostatek zhojit, a tedy co nejuceleněji a obecně zpracovat problematiku věrohodnosti důkazních prostředků.

Věrohodnost představuje vlastnost důkazních prostředků, kterou soud hodnotí v poslední fázi procesního dokazování. Tato vlastnost je součástí pravdivosti důkazních prostředků. Soud se v řízení snaží odhalit, zda je konkrétní důkazní prostředek věrohodný či nikoliv, protože z jeho věrohodnosti lze usuzovat na jeho pravdivost. Avšak nepochybně může nastat situace, kdy např. věrohodný svědek podá nepravdivou svědeckou výpověď. Lze tedy uzavřít, že zatímco pravdivost důkazního prostředku implikuje jeho věrohodnost, tak ne každý věrohodný důkazní prostředek musí být pravdivý.

U jednotlivých důkazních prostředků mohou být dány určité okolnosti, které mohou mít vliv na jejich věrohodnost. Tyto dovozují jak pravidla kritického myšlení (tzv. kritéria RAVEN), tak judikatura. Zatímco okolnostmi ovlivňujícími věrohodnost svědecké výpovědi se judikatura zabývá, byť podle mého názoru nedostatečně, okolnosti vztahující se k ostatním důkazním prostředkům jsou často opomíjeny.

Jednu ze zvláštností posuzování věrohodnosti výsledku účastníka řízení představuje možnost soudu hodnotit nejen samotný výslech, ale také skutkový přednes účastníka. Totéž, co platí o účastníku řízení, platí také o (bývalém) statutárním orgánu či členu statutárního orgánu právnické osoby, jestliže byla tato právnická osoba účastníkem řízení. Specifika však vykazují i další důkazní prostředky, proto jsem přesvědčen, že by se měla judikatura podrobněji zabývat také jejich věrohodností, neboť není možné aplikovat veškerá kritéria hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi bez dalšího na ostatní důkazní prostředky. Takovýto stav, kdy se soudy nedostatečným způsobem zabývají věrohodností důkazních prostředků (včetně svědecké výpovědi), považuji za nežádoucí, neboť snižuje právní jistotu, a to z důvodu, že není zřejmé, co bude soud posuzovat u jednotlivých důkazních prostředků stran jejich věrohodnosti.

Pojem věrohodnost je obsažen ve čtyřech ustanoveních OSŘ. Soud zjišťuje na počátku výslechu svědka okolnosti, které mohou mít vliv na jeho věrohodnost. Nicméně ne všechny okolnosti může soud zjistit na počátku tohoto výslechu, např. svědkovo následné chování při výslechu samotném. Dále se věrohodnost důkazních prostředků, resp. její zpochybnění, objevuje ve dvou právních normách, a to jako výjimka z koncentrace řízení, a konečně jako výjimka ze systému neúplné apelace v odvolacím řízení.

Na tomto místě formuluji odpověď na výzkumnou otázku, kterou, jak jsem již uvedl v úvodu této diplomové práce, představuje zjištění, co můžeme považovat za skutečnosti a důkazní prostředky, které zpochybňují věrohodnost provedených důkazních prostředků. Takovými skutečnostmi a důkazními prostředky jsou pouze takové, které přímo zpochybňují věrohodnost důkazních prostředků, nikoliv takové, na jejichž podkladu má být skutkový stav projednávané věci zjištěn jinak. Takové konstatování musím učinit na základě současné platné a účinné právní úpravy koncentrace řízení a zásady neúplné apelace. Přímým zpochybněním je pak tvrzení a prokazování toho, že jsou ve vztahu ke konkrétnímu důkaznímu prostředku dány některé z okolností, které mají vliv na jeho věrohodnost, tedy např. špatná reputace svědka nebo vztah znalce k účastníku řízení. Na základě jazykového a teleologického výkladu jsou tedy zcela věrohodnými takové důkazní prostředky, u nichž absentuje jakákoli okolnost vylučující to, že je zdroj informace nebo informace samotná hodna víry v to, že potvrzuje prokazovanou skutečnost, tedy že je pravdivá.

Samotná existence okolnosti, která může mít vliv na věrohodnost důkazního prostředku, však zpravidla nesnižuje automaticky věrohodnost provedeného důkazního prostředku. Je na soudu, aby volně zhodnotil, zda konkrétní okolnost mající vliv na věrohodnost důkazního prostředku je sama o sobě, případně v kombinaci s dalšími takovými okolnostmi způsobilá ke zpochybnění věrohodnosti důkazního prostředku. Toto však neplatí bezvýjimečně, což potvrzuje Nejvyšší soud, podle jehož názoru je *a priori* oslabena věrohodnost důkazního prostředku, a sice v případě svědecké výpovědi advokáta, který zastupuje účastníka v tomtéž řízení, a to kvůli existenci a podstatě smluvního vztahu mezi advokátem a účastníkem řízení. Z citovaných judikатурních závěrů tak můžeme vyvodit, že tvrzení a dokazování právního nebo faktického vztahu mezi účastníkem řízení a svědkem (znalcem) představuje významné zpochybnění věrohodnosti důkazního prostředku. Není však vyloučeno, že Nejvyšší či Ústavní soud označí v budoucnu některou z dalších okolností, které mohou mít vliv na věrohodnost důkazního prostředku, jako takovou, která tuto věrohodnost snižuje automaticky.

Oslabení věrohodnosti důkazního prostředku však neznamená, že z něj soud nesmí vyvozovat žádné závěry stran skutkového stavu projednávané věci, pouze by neměl být důkazním prostředkem stěžejním. Hodnocení věrohodnosti důkazního prostředku by mělo být vždy zachyceno v odůvodnění rozhodnutí ve věci samé, aby bylo přezkoumatelné v případě podání opravného prostředku.

Zpracování věrohodnosti v OSŘ nepovažuji za uspokojivé. Nedostatek spatřuji zejména v tom, že není zcela jasně stanoven následný postup pro případ, že dojde po účincích koncentrace řízení ke zpochybnění věrohodnosti důkazního prostředku, který jako jediný dokazuje skutečnost významnou pro rozhodnutí ve věci samé. Za problematické považuji rovněž označení této výjimky,

neboť může vyvolávat dojem, že účastník řízení musí tvrdit a prokazovat, že důkazní prostředek není věrohodný, nikoliv naopak, což by bylo zjevně pojetí nesprávné. Jsem přesvědčen, že některé nedostatky by mohlo napravit přijetí zamýšlené právní úpravy obsažené ve věcném záměru ČRS, např. úprava koncentrace řízení.

Věrohodnost jako vlastnost důkazních prostředků představuje významnou součást procesního dokazování. Přestože se jedná o pojem abstraktní povahy, správné pochopení jeho podstaty a funkce je nezbytné jak pro navrhování vlastních důkazních prostředků, tak pro snížení hodnoty důkazních prostředků navrhovaných protistranou, tedy pro naplnění samotného účelu civilního soudního řízení, kterým je ochrana soukromoprávních poměrů.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- 1) BLACK, Henry Campbell. In GARNER, Bryan A (ed). *Black's law dictionary*. 8. vydání. St. Paul: Thomson-West, 2004, 1810 s.
- 2) HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010, 191 s.
- 3) HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 442 s.
- 4) HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní*. III. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 286 s.
- 5) LAVICKÝ, Petr. *Důkazní břemeno v civilním řízení soudním*. Praha: Leges, 2017, 272 s.
- 6) MACUR, Josef. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. Brno: Universita J. E. Purkyně, 1984, 177 s.
- 7) OTT, Emil. *Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 321 s.
- 8) OTT, Emil. *Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního*. III. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 322 s.
- 9) STAVINHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 660 s.
- 10) SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. Praha: C. H. Beck, 2014, 432 s.
- 11) ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. Praha: C. H. Beck, 2015, 331 s.
- 12) ŠTAJGR, František a kol. *Občanské právo procesní*. Praha: Orbis, 1964, 419 s.
- 13) WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. Praha: Leges, 2015, s. 621 s.

Příspěvek ve sborníku

- 1) ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMULÁK, Ondrej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 11-14.

Komentáře

- 1) DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s.
- 2) DÖRFL, Luboš (ed). *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, 205 s.

- 3) DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, 1776 s.
- 4) JIRSA, Jaromír (ed). *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 279 s.
- 5) LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 1088 s.
- 6) LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.
- 7) SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s.

Odborné časopisy

- 1) MACUR, Josef. Hodnocení přednesů stran zastoupených advokátem v civilním soudním řízení. *Bulletin advokacie*, 1996, roč. 3, č. 4, s. 8-17.
- 2) PINKAVOVÁ, Zdena. Hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi v civilním řízení. *Bulletin advokacie*, 2015, roč. 22, č. 11, s. 42-46.
- 3) SPÁČIL, Jiří. Hodnocení důkazu soukromou listinou, zejména potvrzením o splnění dluhu (kvitancí). *Ad Notam*, 2000, roč. 6, č. 5, s. 93-98.
- 4) WINTEROVÁ, Alena a kol. Věcný záměr civilního řádu soudního. *Právní rozhledy*, 2017, roč. 25, č. 23-24, s. 801-810.

Zákony

- 1) Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), ve znění zákona č. 142/1950 Sb. účinném ke dni 1. ledna 1951.
- 2) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 99/1963 Sb. účinném ke dni 1. dubna 1964.
- 3) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 30/2000 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2001.
- 4) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 151/2002 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2003.
- 5) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- 6) Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 74/1994 Sb. účinném ke dni 1. června 1994.
- 7) Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

- 8) Zákon č. 36/1997 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
- 9) Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
- 10) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 11) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 12) Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.
- 13) Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

- 1) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. srpna 1996, sp. zn. II Odon 14/96.
- 2) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. října 2000, sp. zn. 22 Cdo 617/99.
- 3) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2003, sp. zn. 28 Cdo 1709/2002.
- 4) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. července 2003, sp. zn. 21 Cdo 818/2003.
- 5) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 1004/2003.
- 6) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. března 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006.
- 7) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2008, sp. zn. 29 Odo 1538/2006.
- 8) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2009, sp. zn. 30 Cdo 2310/2007.
- 9) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2009, sp. zn. 29 Cdo 4136/2009.
- 10) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 33 Cdo 4374/2007.
- 11) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. června 2010, sp. zn. 22 Cdo 2516/2008.
- 12) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. července 2010, sp. zn. 21 Cdo 2458/2009.
- 13) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. září 2013, sp. zn. 31 Cdo 4616/2010.
- 14) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2014, sp. zn. 33 Cdo 1226/2014.
- 15) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2016, sp. zn. 21 Cdo 1862/2015.
- 16) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2017, sp. zn. 21 Cdo 1472/2017.
- 17) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. září 2009, sp. zn. 28 Cdo 146/2009.
- 18) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. listopadu 1978, sp. zn. 3 Cz 32/78.
- 19) Nález Ústavního soudu ze dne 6. května 2003, sp. zn. I. ÚS 483/01.
- 20) Nález Ústavního soudu ze dne 16. června 2003, sp. zn. IV. ÚS 283/2000.
- 21) Nález Ústavního soudu ze dne 12. října 2004, sp. zn. IV. ÚS 57/04.
- 22) Nález Ústavního soudu ze dne 7. února 2006, sp. zn. IV. ÚS 125/05.
- 23) Nález Ústavního soudu ze dne 8. prosince 2015, sp. zn. II. ÚS 385/15.

Internetové stránky

- 1) Ideová východiska věcného záměru civilního řádu soudního [online]. crs.justice.cz [cit. 12. března 2018]. Dostupný na <<https://crs.justice.cz/ideova-vychodiska/>>.
- 2) *Legislativní pravidla vlády* [online]. vlada.cz [cit. 15. dubna 2018]. Dostupné na <<https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/dokumenty/legislativni-pravidla-vlady-91209/>>.
- 3) RÝDLOVÁ, Hana. *Věcný záměr nového civilního řádu soudního* [online]. bulletin-advokacie.cz, 15. listopadu 2017 [cit. 13. března 2018]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/vecny-zamer-noveho-civilniho-radu-soudniho>>.
- 4) Věcný záměr civilního řádu soudního [online]. crs.justice.cz [cit. 12. března 2018]. Dostupný na <<https://crs.justice.cz/>>.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá věrohodností důkazních prostředků v civilním procesu. Začátek práce se zaměřuje na pojem věrohodnosti a jeho postavení v rámci dokazování, jakož i na konkrétní okolnosti, které mohou mít vliv na věrohodnost důkazních prostředků. Další část se týká věrohodnosti vybraných důkazních prostředků. Následující pasáž je věnována legislativnímu zakotvení věrohodnosti v OSŘ. Poté jsem analyzoval vybraná rozhodnutí Nejvyššího a Ústavního soudu. Obsahem poslední kapitoly jsou úvahy *de lege ferenda*. Cílem této diplomové práce bylo poskytnout ucelený pohled na věrohodnost a zjistit, co je možno považovat za skutečnosti a důkazní prostředky zpochybňující věrohodnost provedených důkazních prostředků.

Abstract

The diploma thesis deals with the credibility of evidence in the civil procedure. The beginning of the thesis focuses on the concept of credibility and its position as part of evidence, as well as on specific circumstances that may affect the credibility of evidence. The next part is concerned with the credibility of selected evidence. The following passage is devoted to the credibility in the text of OSŘ. Then I analyzed some of the decisions of the Supreme and the Constitutional Court. The content of the last chapter are considerations *de lege ferenda*. The aim of the thesis was to provide a comprehensive view of the credibility and find out what can be considered as facts and evidence which question the credibility of evidence.

Klíčová slova

Věrohodnost, důkazní prostředek, hodnocení, kritérium, zpochybnění, koncentrace řízení, neúplná apelace

Key words

Credibility, evidence, assessment, criterion, questioning, concentration of the proceedings, incomplete appeal